

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hétre 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hétre 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs polt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér

Nyitász sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen

vasútiak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 184

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 181

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBEN JÓZSEF.

Csütörtök, október 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéroltk: A világpolitika közepében.
- Mit szabad lefoglalni?
- Bogdanovics patriárka belkötése.
- Panasz az államfogházból.
- Befejezték a vizsgálatot a pécskai katasztrófa ügyében.
- Háborúról beszélnek.
- A primadonna-detektív.
- Aktuális emberek.
- Mi történt a Barabás vacsorán?
- Sulyos vádak Márkus Emília ellen.
- Letartóztatott zsarolók.
- Tárca: A gardedám. Irta: Soós Gizella.

A világpolitika közepében

Arad, október 7

Benne volnánk hát teljesen a világpolitikában. Vagy harminc esztendő óta vágyakoztunk arra, hogy európaszerte tudomásul vegyék a mi nagyhatalmi és számításhoz való politikai létezésünket, a mi diplomáciánk komolyságát, a mi monarchiánk fontos keleti „küldetését”: míg végre a szép szakáru, de szerencsétlen politikájú Agenor után egy erélyeskezű külügyminiszterünknek sikerült ezt az évtizedes vágyakozást valóra váltani. A külföld diplomatái végre egyebet sem csinálnak, mint Ferenc József leveleit vizsik és a választ hozzák, a monarchia lépéseit vigyázzák és kritizálják, dicsérik vagy támadják, de mindenképen figyelembe veszik, sőt félnek tőle.

Ha az ilyesmi imponál valakinek, hát gyönyörködhetik a mostani eseményekben. Eltöltheti a büszke tudata annak, hogy a mai nap, ezerkilencszáznyolc októberének hetedik napja váratlanul belécsöppent a

világtörténelembe. Ettől a naptól fogva két nagy darab földterülettel gazdagabb a Habsburgok koronája és ezen a napon el kell dobni Európa összes mappáit, vagy át kell fősteni a monarchia színével azt a két tartományt, amelyet eddig hol a török színekkel, hol meg valami indifferens mázzal kentek be a közjogi kétségek között hánykódó térkép-rajzolók.

A mindezekre büszke embereknek egy kis hideg zuhanyként mindenestre jó megmutatni a szürke hivatalos lapnak ma csodálatosan tarkáló sorait. Azokat a sorokat, melyek hol így kezdődnek: „Elhatároztam”, hol így: „Rendületlen meggyőződésem és akaratom lévén...”, végül pedig mind így fejeződnek be: „Ferenc József s. k.” Tanulságos olvasmányok ezek a sorok mindazoknak, akik egy kis bepillantást akarnak nyerni abba a bizonyos kohóba, ahol a világtörténelem, népek és országok története csinálódik. Jó lesz ezeket elolvasni mindazoknak, akik naiv meggyőződéssel vallják és hirdetik a népmindenhatóság elvét és azt, hogy mindent ezen a világon a népek óhaja, a nemzetek akarata irányít s enélkül, vagy pláne ennek ellenére nem jöhet létre semmi. Akik naivul még hitték ezt, azoknak tanulságos olvasmányul szolgálhat a mai legfelsőbb kézirat csomó.

Ezek után pedig még csak nem is lehet azzal vigasztalódní, vagy inkább azon felháborodni, hogy „ilyesmi is csak nálunk történhetik.” Nem így van. Ugyanez történik Ausztriában is és ha arra kerülne a sor, ugyanez történne Németországban és — nem ismerjük ugyan Japán alkotmányát, de meg vagyunk róla győződve:

Japánban is. Az ottani külügyminiszter sem kérdezné meg előbb a tokiói népgyűlést, mielőtt a Csukcsok félszigetet annektálné, vagy nem tudom én milyen nevű szigetet Japánba kebelezné be. Már csak azért sem, mert a mai világpolitika — gyönyörű példa erre a kis Bulgária függetlenítése — a meglepetésszerűen gyors cselekvésre van alapítva és mindjárt csütörtököt mondana, mihielyt valamilyen tervét dobszóra ütve köröztetni kezdené.

Az annektálás tehát már befejezettnek mondható. Visszacsinálni nem lehet még akkor sem, ha — amint most hirdik — Anglia nehezeltne miatta és nemzetközi konferencia elé vinné az ügyet. A legteljesebb fait accompli előtt állunk és nem lehet mást csinálnunk, mint óvatos, de erőteljes álláspontra helyezkedve várni az eseményeket és érvényesíteni, vagy legalább érvényesíteni igyekezni a mi jogainkat. Nem annyira történeti jogainkat, a melyekre ott, ahol az erőre támaszkodnak, nem sokat adnak, hanem azokat, a melyeknek kivívására és megvédésére, nem a múltnak, de a jelennek viszonyai és biztosítékai képesítettek. Ha csak azon kesergünk, hogy Bosznia valaha Ráma néven Szent-István koronájához tartozott, nem örünk el vele semmit; de ha akkor, amikor az immár annektált tartományok ügyének végleges rendezése a királyi ígéret szerint a parlament elé kerül, talponkra állunk és követeljük azt, ami nemcsak jogos, hanem elérhető is: akkor — ha nem is kapjuk meg az egész Rámát, — elérhetjük azt, hogy nem csufolnak meg bennünket egy összbirodalmi tartományyal.

A gardedám.

Irta: Soós Gizella.

A szindely porrá ég a tűzben, az acél pedig megerősödik. Berecsky Lajost az ő tüzes ifjúsága acéllá erősítette. Mást egy olyan mit, mint az ővé, porrá égetett volna. Más elűlött volna, Berecsky megnemesedett. — Huszonöt éves korában már képes volt arra is, hogy a nőket, akik kések lettek volna őt a posványba is követni, visszatérítse az igaz útra, megfosztva ezáltal magát az édes órák mámorától, de megszerzve magának azt a még édesebb öntudatot, hogy nemessen viselkedett az ilyen embert a nők manapság bambának nevezik.

Es a Berecsky Lajos lelkének minden nemességét egy fiatal lányra, Gaál Ilonkára parazolta. Gaál Ilonka nagynénjének azonban, aki Ilonkának állandó kísérője volt szurokon, estélyeken, bálokon, nem tetszett ez a barát ság, még pedig azon egyszerű okból nem mert Berecsky gonoszul volt megáldva földi javak dolgában.

A nagynéni elhatározta tehát, hogy Ilonkát meg fogja „szabadítani” Berecsky Lajostól.

Egy fiatal leányt kiábrándítani egy tisztességes fiatal emberből sokkal könnyebb, mint egy gézengusból. A nagynéni a legjobb sabb módot választotta.

A kevésbé okos asszonyok ilyenkor összevissza hazudoznak mindent a nekik nem tetsző gavaljerről. Hogy kalandos múltja van, hogy valami halálos bajban leledzik, hogy idő előtt meg fog kopaszodni, hogy csak a gyomra hozza a háshz és így tovább. Néha egy-egy megjágyrást is megkockáztatnak a leány előtt, hogy ügyetlen ebben vagy abban, rosszul áll a ruhája, leszakadt egy gombja, vagy uram bocsá, lecsuszott a harisnyája. — A nagynéni nem élt ilyen hétköznapi fogásokkal. Ő Ilonka előtt soha egy szóval sem ócsárolta Berecskyt. Csak azt tette, hogy soha alkalmat nem adott arra, hogy Ilonka Berecskyvel együtt maradhasson, ellenben minden alkalmat fölhasznált arra, hogy Ilonkának teljes szabadságot engedjen más urakkal szemben. Tudta, hogy így minden magától fog menni.

Ha például kirándulásoknál késő este hazafelé tartott a társaság, a nagynéni rendszerint a Lajos karját kérte. Esmér, Esmér vagy Aladár urát pedig előre küldte Ilonka mellé, hogy karonfogva vessese hátra. Ugyan melyik fiatal lánynak nem elég egyetlen ilyen éjszaka, hogy eltántorítsák régi hívőit?

Küönösen ebben az esetben, hiszen Berecskyt már kiforrott jó islése is visszatartotta attól, hogy sablonos, émelgős vallomásokot tegyen, már pedig csakis ezekkel lehet a fiatal leányt bevezetni a szerelem világába. A legosto-

bább gimnázista is többre megy a maga szellemesnek vélt sablonjával, mint egy kész ifju erőteljes, egészséges egyéniségével, színarany jellemével.

Zurokon, estélyeken is a léhasággá a diadal. Aki ilyenkor egy sarokba ülve komoly arcot vág és méltóságosan viselkedik, nem számít többet, mint egy sarokba állított Szentjános szobor. S mivel Berecsky is ilyen volt, Ilonkát minden szurra és estélyre elküldte a nagynéni, főképen pedig azokra, amelyekre Berecsky nem volt hivatalos.

Ilonka pedig — hogy is jellemessem a gyöngeségét? — nő volt. Nem vette észre a fu-fangot, vakon élvezte a szabadságát olyan irányban, amilyen irányban csak lehetett. És csak egy irányban nem lehetett.

Ilonka azt is gyakran hallotta a nagynénjéitől, hogy neki az Ilonka korában már négyötöd-kétejedre is volt s az egész város fiatalága bolondult utána.

Istenem, ekkora szégyent már nem tűrhett Ilonka. Ha Berecsky intette néha, hogy est vagy azt mégse kellett volna megtenni, hogy azok az urak nagyon is sokat engedtek meg vele szemben, Ilonka már kacéron mondta ilyenkor Lajosnak:

— Mindenkit meg akarok hódítani! Hiszen mi azért jóbarátok maradunk.

Szegény Ilonka! Mikor telebeszéltek min-

Mit szabad lefoglalni?

Nem tudják az aradi végrehajtók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A végrehajtási novella nemcsak a bíróság-nál teremtett zavaros helyzetet. A városi adó-hivatalnak is meggyűllik a baja az ellenszenvvel fogadott törvény miatt, amely hevenyézve készült el s annyira sürgős volt az életbeléptetése, hogy a határozataival foglalkozó hatóságokat elfelejtették kioktatni szokra a váltázásokra, melyeket az új törvény megteremtett.

A végrehajtó, sajnos, elég gyakori látogató lévén a magyar ember házában, az új törvény életbelépte óta sem szüntette be a vizitációt. Pedig a nagy szociális vívmánynak hirdett novella szerint a kis embernek igen sokféle cók-mókja, ingósága élvezi azt a mentességet, amelynek következményeképp elvonja hitelét. A szükségessé konyha és hábitatorok nem lévén elérvezhettek, mindenki azt hinné, hogy nem is foglalhatók.

Mindenki ezt hinné, csak az adóügyi osztály nincs vele tisztában. Az adót tudatillik ha akarja, ha nem, kénytelen hitelen, mert hát kivették még arra is, a kinek niacsenek árverezhető ingóságai. Elérkezik a fizetés ideje, a végrehajtó kimegy a szűk külvárosi utcába, bebujik a még saukobb, szegényes lakásba s a régi jó öreg szokáshoz híven lecsavarja a tintatartó tetejét, a jegyzőkönyvet ráhelyezi a becsüls hátra, mert az asztalt éppen tegnap égették el, hogy a beteg családfe részére egy kis levest főzhessenek — s beír minden beírhatót, a beteg feje alatt lévő párnát is.

Nagy ijedten szalad fel a városi adóügyi osztályba a megzabolzott s kér-könyörög halasztásért és majdnem könyör csal a halasztások adására feljogosított tisztviselő szemébe is retentő nyomorának lefestésével. Legalább tizenöt-huszaszor ismétlődik meg ez a jelenet naponta az adóügyi osztályban.

És mind azért, mert a városi közögeket sem a pénzügyminisztérium, sem a pénzügyigazgatóság nem tartották szükségesnek, hogy a végrehajtási novellának az adóvégrehajtásnál követendő eljárásról szóló intézkedéssel megismeressék és arra kioktassák. Eddig ez minden újabb adótörvény életbeléptetése

alkalmával megtörtént. Az adóügyi osztály megkapta az új törvény szövegét és az azt életbeléptető miniszeri rendeletet és a pénzügyigazgatóság kísérő átiratában külön is megmagyarázta az új törvény értelmében beállott változásokat.

Még jó, ha csak a zálogelés felesleges és a félre néve zaklató jelleggel bíró munkájára parsarolnak hiábavaló időt és költséget. De ha tovább is instrukció nélküli hagyják a közögeket, akkor már a komoly végrehajtásnál keletkehetnek olyan komplikációk és kellemetlen ségek, melyek helyrehozhatatlan károkat okoznak éppen azoknak a kis egzisztenciáknak, akiket a törvény oltalomban akart részesíteni.

A delegáció előértekezlete. A delegáció tagjai ma értekezletet tartottak, amelyen előkészítették a bizottságok megalakulását. A delegáció elnökevé *Zichy Tivadar* grófot, alelnökké *Barabás Bélát* jelölték. Jegyzők lesznek: *Semsey László* gróf, *Edelsheim Gyulai Lipót* gróf és *Zboray Miklós*. A külügyi albizottság elnöke *Szell Kálmán*, előadója *Toroczka Miklós* báró lesz. A pénzügyi albizottság elnökéül *Harkányi Frigyes* bárót, előadójaul *Rudnyánszki József* bárót jelölték. A hadügyi albizottság elnöke *Barabás Béla*, előadója *Okolicsányi László* lesz. Tengerészeti albizottság: elnök *Baththyány Lajos* gróf, előadó *Majláth Géza* gróf. Zárszámadási albizottság: elnök *Zichy János* gróf, előadó *Nagy Emil*. Egyeztető hetes albizottság elnöke *Barabás Béla*, előadója *Okolicsányi László*.

Az értekezlet végén *Zichy Tivadar* gróf bemutatta beszédét, amelyre holnap a királyt üdvözölni fogja. A delegáció alakuló ülését holnap délelőtt tíz órakor tartja.

A király a magyar delegáció tagjait két órakor, az osztrák delegáció után fogadja.

A balpárt szervezkedése Dunapataj-n megalkult a kerületi függetlenségi és negyvennyolcas balpárt és az egybegyűlték bizalmatlanságot szavaztak *Mussa Gyula* és *Pozsgay Miklós* képviselőknél.

denféle ostobasággal a fejét, azt hitte, hogy neki hódolnak, pedig csak az ő eszet zavarta meg minden velomás és Berecsky mellett máris úgy vátozta ta az ideáljait, mint a lapkihordó a napilapot.

A nagynéni titkos gyönyörűséggel szemlélte törekvésének eme sikerét: Honkának Berecskytől való távolodását.

Berecsky fájó szívvel nézte ezt a kegyetlen rombolást, melyet a miatta való óvatosságból követte el a fiatal leány irrtalan lelkén. Édeségén, de nem szólhatott, nem tártatta föl aggodalmait, nehogy elárulja legifjósabb titkát, kitéve Honkát esetleg egy még rhamosabb lejtő vaszedelemének.

Pedig a rombolás egyre tartott, mert a nagynéinek úgy rémlett, hogy az Honka tekintete még mindig ábrándosan csüng néha a Berecsky komoly arcán.

Bálban egyáltalán nem is törődött már azsal, hogy ki, milyen kedves komisszkodást enged meg magának Honkával szembe, ba érte anyival, ha Berecskyt a szomszéd teramban gondolatokba mélyedve találta. Mápedig többnyire úgy találta, mert Berecsky már se látni, se hallani nem akart többé semmit, amióta az: tapasztalta, hogy Honka immár szívesebben tölti amazokkal idejét, mint vele. Azt is észrevette, hogy Honka, amikor mással beszél, ő kérdészet ő ő akármik, semmire sem

kap választ, Honka úgy tesz, mintha már észre sem venné.

A nagynéni elégedetten tért haza a bállekből, hiszen minden bál egy egy újabb regényt jelentett Honka életében, amelyekről tudta, hogy előbb-utóbb folytatódni fognak.

Egy délután a nagynéni valamért a városba áldta Honkát — egyedül.

Előbb azonban azt az oktatást adta Honkának, hogyha véletlenül Berecskyvel találkozik az utcán, nehogy szóba álljon vele, mert az igen nagy illetlenség volna.

Honkának még világos nappal otthon kellett volna lennie, azonban sötét este volt már, mikor a városban egy kapu alól kisurranva, egyenesen Berecskybe ütdött. De azért nem állott vele szóba, mert az nagy illetlenség lett volna, meg aztán — nem is volt egyedül.

Másnap egy kis levelet kapott a nagynéni. Berecsky bucsuzott benne. Azt írta, hogy hosszabb időre el kell utaznia. Pedig azt se tudta, mihez fog kezdeni más városban, hogy éhen ne haljon.

A nagynéni pedig kitérő örömmel ölelte keblére Honkát és szí hajtogatta:

— Végre! Csak hogy megmenthettelek!

BOGDANOVICS PATRIÁRKA beiktatása.

A király megerősítette.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

Holnap délelőtt ünnepélyes beiktatással fejeződik be a hetek óta húzódtott szerb patriárka választás. A választás a kormány jelöltjének, *Bogdanovics* Luciának győzelmével végződött s a mai napon újra összeült kongresszuson *Günther* Antal igazságügyminiszter, királyi biztos rendkívül figyelemre méltó beszédben fejezte ki a kormány megelégedését és adta tudtára az egybegyűlteknél, hogy a választáshoz őfelsége hozzájárult.

A kongresszusról a következőket jelenté tudósítónk:

Günther Antal királyi biztos a görög keleti szerb egyhási kongresszus mai ülésén felolvasta azt a királyi leiratot, melyben tudtára adja a választóknak, hogy *Bogdanovics* Lucian budai szerb püspököt megerősíti a karlócai metropolita székhelyben és felbivja a királyi bizost, hogy iktassa be.

A kongresszus tagjai viharos éljenzéssel, szívióval fejezték örömeiket a szerb nemzeti egyház eme legfontosabb ügyének szerencsés fordulata felett.

Az óváció csillapultával újból a királyi biztos emelkedett szólásra s az alábbi beszédet intézte a kongresszushoz:

Legkegyelmesebb uralkodónk, akinek atyát szíve a hazai szerb nemzetiségek görögkeleti vallásu alattvalói iránti teljes szeretettel, mint közismeretes, telve van, megelégedéssel vette tudomásul, hogy a kongresszus bölcsessége oly egyéniségre összpontosította a bizalmat, aki őfelsége előtt kedves, a hazára és a szerb metropolita összességére néve pedig kívánatos. Ezen legmagasabb megelégedése abban nyilvánult, hogy a választást legfelsőbb jóváhagyásban részesíteni méltóztatott. Ezen különös királyi kegyelmet, mint a legmagasabb uralkodói hatalom tényét, fogadják kötelez tisztelettel és hódolattal. A magam részéről üdvözlöm a t. kongresszust abból az alkalomból, hogy bölcsessége megtalálta azt az utat, amely bizonyára az egyháznak tarlózó nép kulturájának érdekében az egyedüli igazat is, mert ez az

Házasuló férfiaknak.

Valamelyik keleti poéta ilyen tanítást ad a házasulandó férfiaknak:

Ha megnősülsz, keresd a feleséged kedvét, de ne hallgas minden szavára. Mikor az ur az első asszonyt teremttette, egy bordát vett ki a férfi oldalából és tudjuk, hogy az oldalborda mind görbe s ha ki akarod egyenesíteni: török, és nem hajlik. Nyilvánvaló, hogy görbe az asszonyi természet is; bocsásd meg hát vételt s ne dorgáld őt. És ne engedd sívedet haragra lobbanni iránta, kényszerrel se használj soha, mert hiábavaló minden fáradság: nem lehet kiegyenesíteni azt, ami — görbe.

Ha nem fogadjuk is el a keleti bölcs theoriját az asszonyi természet görbe voltáról, igazat adunk a francia mondásnak: Les extrêmes se touchent. Egy két lény békében élhessen egymással egy hosszú házaséleten át, a lehető legelkenkezőbb természetűnek kell lenniök. Így az egyik reménye enyhíteni akarja a másik kétségbeesését s az egyik szorgalma kárpótlást nyújt a másik télenlégeért. A régi görög és egyiptomi államokban papok és papnők tartották a sardűs ifjúságot a házasélet mintériumaira s megalózták ez uton sok katasztrófát, amelyet a modern tudomány nem bír elbírítani.

egyértelműt jelent, amely eredményes és hasznos működést biztosít. Alkalmam volt meggyőződni azon odaadásról, amelyvel önök a felség és haza iránt viseltetnek és aki szerencsés voltam önökben az egyház és nép iránti szeretetet láthatni, reménnyel nézek a jövő elé. De kérem önöket, a jövő érdekében, hogy tanúsított lojalitásuktól, a haza iránti szeretetüktől és a higgadt, céltudatos irányítól el ne térjenek. Így azután biztosak lehetnek önök urunk és királyunk őfelsége további szeretetéről, a haza elismeréséről és egyházuk felett törvénytörő felügyeletet gyakorló kormány jóakaratu támogatásáról.

Ezek után közlöm a t. kongresszussal, hogy az új érsek-metropolita patriárka ünnepest belkutatása holnap délelőtt fog megtörténni a Szent Péter Pál apostolokról elnevezett templomban és felhívom önöket, hogy ezen fontos aktuson teljes számban részlve, az örömnépély lényét jelenlétükkel emeljék.

Mint Kariócsáról jelentik, a holnapi ünnepségre a szerb egyház hível óriási tömegben érkeztek a városba. Lakás állg kapható.

TANÜGY.

(—) A népiskolai tanítók lakpénze. Az állami népiskolai tanítók az 1907. évi 26. t. c. által megvalósított magasabb illetmények dacára még mindig ezúttal javadalmazásban részesülnek és lakbérük sokkal kisebb a többi állami tisztviselőnél. Mint értesülünk, a viaszás helyzet megszüntetése érdekében az állami tisztviselők Országos Egyesülete egy tárgyalmas emlékiratot intézett gróf Apponyi kultuszminiszterhez s kérte, hogy az állami népiskolai tanítók lakpénze is felemeltessék, illetve egyarányúvá tétessék az állami tisztviselők most felemelt s rendezett lakpénzével. Ha a törvényhozás szükségesnek látta a többi állami tisztviselők lakpénzeit felemelni, ép oly indokolt azt a tanítókra is kiterjeszteni, kiket az említett törvények szintén állami tisztviselőknak minősített. A kérdéssel az állami tisztviselők aradi köre is behatóan foglalkozott szombati ülésén s azt megáéva téve, a maga részéről is minden rendelkezésére álló módon továbbra is támogatni fogja azt.

Az elmentés természetét külső jelekben is nyilvánul s bátran következtethetjük, hogy két egyén közül, az az egyiknek gömbölyű, a másiknak hosszukás írása van, az egyik szőke, a másik fekete, az egyik horgas orru, a másik plése: jól meglérnek majd együtt.

Két ideges ember, vagy két aktív és akaratos egyén, sohase házasodják össze; az ilyenek frige rendszeren zenebonát és bánatot hoz a család fejére. Ott nincs teljes harmónia, hol a szülők és gyermekek egyforma természetűek.

Arra a kérdésre, milyen asszonyt szeretnek legjobban a férfiak, valaki így felelt: Nőgyűlölés: az érzelmet, az ügyefogyottat, a szentimentalist s a számított.

Az északi típust lenézik a nők és savanyu mosolylyal állítják, hog az ilyen csak a férfiak alsóbb rendű érzelmeihez szól. Pedig nincs egészen igazuk. Az ugynevezett refined, fino mult nő is képes az észékekre haani bizonyos öntudatlan módon. Ez a ha és merőben különböző a paraszti típus kézzelfoghatóbb varázstól s inkább sejtélemserű. Az ily fino mult alakban jelentkező észékiség lágyabbá teszi a nő hangját, nézését, intenzívítást ad hangjának ha énekel, hajlékonyabbá teszi mosdulatát s megadja neki azt a nőies varázst, mely a férfit mindennél jobban lebilincseli.

Ezek az osztályhoz tartoztak: Stuart Mária és Lily Hamilton, a híres Nelson charmeuse. Ezt idéálta a görög művészet Venus alakjában, s ez marad örökre a művészek eszményképe.

BEFEJEZTÉK A VIZSGÁLATOT a pécskai katasztrófa ügyében.

Az ügyész vádirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, október 7.

A pécskai vasuti szerencsétlenség ügyében a vizsgálat, amelyet Pogonyi Nándor kir. ügyész vezetett, a mai nappal ugyszólva teljesen be van fejezve. Még csupán a katasztrófa néhány sebesültjét fogják egyes aprólékos körülményekre nézve kihallgatni, hogy megállapítható legyen, minő súlyos sérüléseket szenvedtek és számítanak-e fel kártérítést. Ezzel az eljárás befejezést nyer, úgy hogy a jövő hónapban az ügy már az aradi törvényszék elé kerül főtárgyalásra.

A katasztrófa okozóját, Szabó Berze Márton, amint azt tegnap megirtuk, letartóztaták és bekisérték az ügyészség fogházába. A váltóór ugyan kihallgatása alkalmával azt adta eő, hogy nem ő idézte elő a szerencsétlenséget, mert a váltóhoz hozzá sem nyúlt, de a kihallgatott tanúk határozottan ellene vallottak. Így a személyvonat fűtője kihallgatásakor azt mondotta, hogy jól látta, amikor a mozdony fűtője után egy ember ugrott ki az őrházból a váltóhoz és fordított rajta egyet. De a tanuvallomásokon kívül ellene bizonyít a váltóórnek az a körülmény is, hogy a váltót közvetlenül a személyvonat beérkezése előtt egy a szolgálatot teljesítő vasuti tiszt, mint az állomásfőnök megvizsgálta és konstataálta, hogy az rendben van. Kizárt dolog tehát, hogy abban a néhány percben, amely a felülvizsgálat és a vonat berobogása között telt el, más a váltóhoz hozzányúlhatott volna. A terhelő tanuvallomások és egyéb bizonyítékok alapján ilyenformán szükségessé vált Szabó Berze Márton letartóztatása és vizsgálati fogságba helyezése, mert az Acsev. igazgatósága állásától felfüggesztette s így foglalkozás nélkül

Hidegabb testvérel talán rossz szemmel nézik néha s a hátszínhely mellett nem is mindig a legkívánatosabb alak, de Páris almáját ő fogja elnyerni, amíg csak a föld lakójában vér lüktet.

A másik: az ügyefogyott, támaszt kereső nő szintén megléli a maga lovagját. A hideg nőember határozottan ezt a típust keresi. Hízeleg hiúságának, hogy protegálhatja s a kék szemű, kuszó növényhez hasonló tehetsélen kis portéka, aki soha egy órálló cselekedetre nem képes, olyan rabszolgává teszi azt a hatalmas pozitív férfit, akár csak előbbeni testvére.

A harmadik kategóriába a szentimentális nők tartoznak. Nem oly énékek, mint az első csapat s kevésbé szelídek, mint a második. Sok nő lenézi az érzelgős asszonyt, de szó a mi szó: magok a férfiak szeretik. Egyik nagy orosz regényírő azt állítja valahol, hogy a férfiban több az igaz ézés, mint a nőben. S annyi bizonyos, hogy a könnyeket hamarabb megbo csátja a férfi, mint a sívtelenséget. Az a nő, aki az érzelmességet neveli, durvaság jelét adja és soha sem lesz a férfi kedvenc típusa.

A negyedik csoport: a számított, hideg nő, nem hat a férfiak nagyobb részére, de a gyenge, ingadozó jellemű férfi könnyen háló jába kerül. Eős érzelmeél fogva belát a férfi szívbe, kísértel gyöngye oldalát, hiúságára hat s lassan, mint a pók megszövi körllte a hálót, melyből többé nincs menekvés. Ez a legveszedelmesebb típus.

és a várható büntetéstől való félelem következtében szökésétől lehetett tartani. Szabó a letartóztatásban megnyugodott. Az ügyész már belefogott a vádirat elkészítésébe, amelyben a váltóór ellen közveszélyű cselekmény miatt emel vádat. Ennek büntetése keltőlől öt évig terjedhető fogház.

A kórházban fekvő sebesültek állapota egyre javul, úgy, hogy a hét folyamán valamennyien gyógyultan fognak távozni.

SULYOS VÁDAK Márkus Emilia ellen.

Az öltöztető levele.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, október 7.

Nemcsak a művészi világban, de az egész főváros társadalmában óriási feltűnést keltett az a levél, amelyet Márkus Emiliának, a Nemzeti Színház drámai művésznőjének merénylője, Gregus Janka intézett A Nap szerkesztőségéhez. A levél hihetetlen vádakot tartalmaz a kiváló művésznő ellen, akit nyíltan perverzítással vádol.

A zavaros stílus és a levél egész tartalma azt a benyomást kelti, hogy az egész ügy nem egyéb egy bomlott agyu nő üres képzelődésénél.

„A Nap” ma esz számában megjelent levél így kezdődik:

— Az Istenre esküszöm és mindenki a Nemzeti Színháznál, a főszemélyek, tűzoltók és az összes cselédek, akik ott szolgáltak, tanulm, hogy igazságot állítok.

Arután azt írja, hogy Márkus Emma férje, Párdány Oskár és Somló Sándor igazgató tarták őt ki állásából. Majd így folytatja:

— Márkus Emma az én barátnőm volt. 1875 től ismertük egymást, de nem érintkezünk egymással, mert az én kedvencem Ligeti Juliska volt és én az ő öltöztető paradicsomná varázoltam. 1900-ban jött hozzám Emma, hogy elidegenítsen az én kedves Ligeti Juliskámtól. Az Isten lájja lelkemet, nem szívesen tettem, hogy megcsaljam, sokkal jobban szerettem, imádtam, éjjel-nappal mindig nála és vele voltam. Az egész személyzet tanuja volt, olyan botrányos dolgokat tett velem, sőt kedves férje ura jelenlétében is megteette. Többet foglalkozott Emma velem, mint az urával.

Itt elmondja, hogy mennyire üldözte őt Párdány és Somló a színháznál, arután így ír:

— Két év előtt Emma azt mondta, hogy vagy ő pusztul el, vagy én. Én most azt mondom, hogy együtt pusztulunk. Igen, igen, együtt pusztulunk. Megesküdtem erre és be is váltom, mert csak úgy tudhatja meg egész Budapest mindszeket.

Ismét más helyen:

— Talán megundorodott tőlem, de feleli, amikor úgy jöttem hozzám az inasok és cselédek, sőt az ura is jött, hogy a drága urnó óhajt engem látni. Én megtettem hűségesen mindennap kötelességemet... (Itt olyan ocsmány részletek következnek, amelyek nem bírják el a nyomdafestéket.)

— Én mindenemet neki adtam, — írja arután. — Ez a köszönet és hála jószágomért, amiért testileg és lelkileg beteggé tett.

A merénylőtről azt mondja, hogy nem a gyűlölet és bosszu vitte rá, hanem a keserűség és bánat.

A levél végén Gregus Janka a művésznő férje, Párdány Oskár ellen fordul és ezeket mondja:

— Ha az ember az oka mindennek, ez a Párdány. Jól tudja, hogy felesége a legnagyobb hisztériában szenved és engem azért gyűlölt, mert a felesége többet foglalkozott velem, mint vele. Kövesse mindenki példáját, pusztuljanak a gonoszok.

A főváros ma körében, amelyek jól ismerik Márkus Emília családi életét, megvannak győződve, hogy a levélben foglalt vádak elejétől végig alaptalanok.

Aktuális emberek.

I. A zsidó altábornagy.

A katonai Rendeleti Közlöny utolsó száma föltűntetést keltő kinevezést hozott. *Schweitzer* Edét, a ki a múlt évben a kassai dandár éléről vezérőrnagyi ranggal nyugalmába vonult, a király altábornaggyá léptette elő. A sablonos katonai hírek sorába tömegéből kiemelkedik ez az érdekes előléptetés, mert *Schweitzer* az első zsidó vallású altábornagya a közös hadseregnek és egyszerűen az első zsidó katonai vezérőrnagy.

Egy nem mindennapi karriér betetőzése ez a meglepő kinevezés. Mikor néhány évvel ezelőtt arról volt szó, hogy a még ezredesi rangban lévő *Schweitzer* Edét, aki a kassai gyalogdandár parancsnokságával volt megbízva, tabornokká való kinevezésre terjesztik elő, az akkori hadügyminiszter, *Krieghammer* észrevételeket tett.

— Felség — mondtatta a legfőbb hadurnak — az előléptetés arra vezet, hogy egy zsidó ugyanazt az uniformist viseli, mint Felséged.

A király röviden csak ennyit felelt:

— Nem tehetek ellene. *Rászolgált, megérdemli.*

Pár nap múlva megjött a kinevezés. Ez némileg kárpótolhatta *Schweitzert* azért a későbbi mellőzésért, amely a kassai hadtestparancsnokság részéről érte. Alig volt néhány hétig tábornok, tisztibált rendeztek Kassán és erre *Schweitzer felesége nem kapott meghívást.* Ebben a káros mellőzésben a hadtestparancsnok ítélését látta és halogatás nélkül levonta a konzekvenciákat. Nyugalomba vonult a király ebből az alkalomból az egyik vitéz katonára számos kiüntetését a katonai érdemkereszttel szaporította. Most pedig megtetérzi a gráciáját egy páratlanul álló kitüntetéssel.

Érdekes véletlen, hogy a hivatalos közlés éppen a zsidók legnagyobb ünepére, nagyb'jt előestéjére esett. Ez mintha gyöngéd honorálása lenne *Schweitzer* vallásos érzelmeinek, amelyekről valószínűleg legendák származnak katonai körökben. Budapesti hitsorsosai között sokszor kelteit feltűntetést, mikor a zsinagógában az oltár előtt megjelent az aranygalléros, díszruhás, nyakában a hagyományos imaköpennyel. Sokat áldozott felekezeti célokra és tevékeny részt vett a jótékony zsidó szent egylet működésében és külön is sokat segített a szegényeken.

Házassága is nagyon érdekes volt. Egy föltűnően szép, nagyműveltségű budapesti leányt vett nőül, akinek nővérevel együtt traffkja volt Közvetlenül a házaság előtt nagy szerencse érte a menyasszonyt. Egy állami sorsjegye, amelyet a fővárosi sító nem akart visszafogadni, mert későn prezentálta, megütötte a főnyereményt, 300,000 koronával. A szerencse csillagja egész életén keresztül hűségesen ott ragyogott *Schweitzer* pályáján, amelyről most talán a legtöbbet beszélnek a hadsereg tisztjei.

II. Alfonz ezredese.

A másik sokat emlegetett, érdekes katona: *Leitschaft* Károly, az Alfonz spanyol király nevét viselő 38. gyalogezred parancsnoka. Ez a daliás, markáns arcú, kissé zordon tekintetű katona atazott a spanyol felség elé és ő maradt az oldalán egész budapesti látogatása idején. Ő mondotta a pohárkö-

szöntőt a tisztakar ebédjén, amelyen először hangzott el külföldi uralkodó ajkáról az *éljen és a magyar katonai jelleg ellenőrzése.*

Leitschaft Szegedről a 46. ezredtől került a 38. gyalogezred élére. Javakorbéli, csaknem fekete leült bőre, kiválóan intelligens katona. Tisztársai külsője miatt a *bur* nak nevezik. A legénység pedig, nemrég a szegedi, most a kecskeméti bakák, *Bereitschaft* nak nevezik, mert a kézenlét német nevét amag is sokat emlegeti a bak. A kaszárnyákban a *Bereitschaft* egyike a legkényelmesebb és szolgálataknak, *wrlaw* nak nevesi a katona és így könnyen rájár a szája. *Leitschaft* talán részben ennek is köszönheti nagy népszerűségét a bakák között, mert mikor a nevét — bár rosszul — kiejtik, mindig a könnyebbfejű szolgálatra gondolnak.

Az Alfonz ezred első katonája egy Erdélybe költözött osztrák hivatalnok-család gyermeke. A székelyek közt hamar elmagyarosodott, megismerte és megszerette a magyarokat. Édesanyja református székely leány volt s erre nagyon büszke az ezredes. Gyermekeit magyarul és magyarul nevelteti, ő maga pedig — mikor csak alkalmá nyílik — mindig kifejezést ad magyaros lelkületének, ami különben a Molinár-ezred vezetésében hagyományos. *Leitschaft* valóságos tüntet a civilek iránt való szimpátiájával. Mikor a tartalékos tisztek bevonulnak, szívesen diskurál velük és meglepő tájékozottságot árul el. Ma őt szemelték ki a híres 38. ezred parancsnokának, a hadseregnél még fényes karriér vár rá, amit mindenképp megérdemel és aminek minden magyar csak örülhet.

Panasz az államfogházból.

Vád a román politikusok ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7

Az aradi *Tribuna* érdekes levelet tesz közzé, amelyet a szegedi államfogház egy román lakója írt a *Tribunához*, s amelyben keserű szemrehányás van a román politikusok s általában a román közönység iránt, amely egyáltalán nem törődik azokkal, akik a nemzeti jogokért törőnt szenvednek.

A levél elmondja, hogy a szegedi államfogház az idő szerint szinte tele van olyanokkal, akiket nemzetiségi vétségért ítéltek el. „Vannak, ugymond, egyszerű paraszok lelkű emberek (közülük a hetvennyolc esztendő valóságos pap) s újságírók, minden rendből. Vannak, akiket nem csak szabadságvesztéssel, hanem pénzbüntetéssel is sújtottak, akik tehát vagyoniukban is hárosodtak.

„Senkise törődik velük, — írja a levél — „Még csak a vigasztalást se nyújtják nekik. S egyenesen fűháborító az esete egy román újságírónak, akinek annyi támogatás se jut, mint egy tót strohmannnak, vagy egy zsidó z csiáistánsnak. A tótok sokkal jobban vannak szervezve. Az ő közönységük napról napra erősödik irántuk, az érdeklődés tetteiben is kifejezésre jut. A román közönység büdös, szinte a ciniemusig merő közönbösséggel viselte ik irántuk, mint ha maga is eléléné a magyar bíróságok foglyait.”

A román újságíró, akire a levél cíloz, *Sztoika* György, a Budapestben megjelent *Lupta* munkatársa, aki Aradon is újságíróskodott. Sztoikát másfél esztendő államfogházra ítéltek s most a nemzetiségi képviselők, akiknek lapját szerkesztette, egészen megelégedettek róla. Kivüle még *Lupes* János nyugatbent tanár, a *Tara Noastra* szerkesztője ül a szegedi államfogházban. Egy harmadik román újságíró, *Volcu Nitescu*, aki régy hónapig volt ott, a napokban szabadult ki.

A *Tribuna* szenvedélyes kommentárral kíséri a levelet s szemrehányóan fordul a politikusok felé, akik legfőképp részesei annak a közönbösségnek, amely miatt az áldozatok panaszkodnak.

Letartóztatott zsarolók.

Csapidába csalt zugszerkesztő.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 7.

Egy volt bankigazgató szövetkezett egy elcsapott banktisztviselővel, lapot alapítottak, a legzuggabb lapot, mely valahajajtó alól kikerült, azzal az előkelt szándékkal, hogy tervszerű zsarolási manővert indít egy fővárosi pénzügyintézet ellen. Ma délután azonban már a rendőrség foglya mindakét alak, akik a sajtót a legutóbb bűnökre használták fel.

A zsarolók leleplezéséről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

A budapesti főkapitányságon ma zsarolás miatt letartóztatották *Szegő* Lipót, nyomdatulajdonost és *Beregi* Balázs zugszerkesztőt. *Szegő* egy ideig igazgatója volt a Pénzügyintézeti és irodai felszerelések műintézet részvénytársaságnak, amelyet évekkor ezelőtt a Magyar pénzügyintézetek központi hitelbankja alapított. Az igazgatóur azonban épen nem felelt meg hivatali kötelességének és számos szabálytalanságot követett el, amelyek vége az lett, hogy a vállalat néhány hónappal ezelőtt elbocsátotta.

Szegő ekkor bosszút esküdött és elhatározta, hogy addig támadja a társaságot, míg az nagy összeget nem fizet neki. E célból az Akotmány utcában egy nyomdát vásárolt és *Beregi* Béla volt bankhivatalnokkal szövetkezve „*Országos Kereskedelmi Közlöny*” címmel egy zuglapot indított meg, amely minden számában hevesen támadta a műintézetet.

A részvénytársaság a támadásokra ügyvédje után szinteg alkudozásba bocsátkozott a zsarolókkal, hogy mennyit kívánnak, ha a támadásokat beszüntetik és elhagyatnak. *Szegő* negyvenkilencezer koronát követelt, míg a „szerkesztő ur” szerényen kijelentette, hogy ő beérintezezer koronával.

Az ügyvéd *Teréz*-köruti lakására rendelte a két zsarolót, akik ott ma délután meg is jelentek, átvették a pénzt és aláírják a nyugtát. Már vigán távozni akartak, amikor az előszobából belépett két detektiv, akik előzőleg ott elrejtőztek és a meglepett zsarolókat bekísérték a főkapitányságra. Itt kihallgatták és azután letartóztatották őket. Holnap a két urat átkísérik az ügyészség fogházába és zsarolás miatt eljárást indítanak elléük.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A jó barátok. Két agráriusuharc, *Horgos* István és *Domokos* István a múlt év december havában a kocsmából hasamenet összeszóalkoztak és utcai verekedést rögtönöztek. *Domokos* erősen megütötte *Horgos* pajtasát, mire az revolverből kétszer rálőtt *Domokos*ra, akit nyakán súlyosan megsebesített. Az aradi törvényezék *Bittó* József előkliével ma *Kovács* József kis ügyész vádbeszédé után *Horgos* Istvánt szándékos emberölés kísérlete miatt négy havifogházra ítélte.

SZERBIA HÁBORURA KÉSZÜL.

A vajudó Balkán. — Európa közbeszól.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 7.

(Anglia rugóldik.)

Midőn a nagy nemzeteknek semmi kifogásuk az ellen, hogy a harminc év előtt okkupált tartomány állandóan és organikusán Magyarország-Ausztriához csatoltassék; amidőn ezt a dolgot Szent-István koronájának méltó örököse iniciálja, előáll és kardjára üt Szerbia, hogy ő nem akarja, hogy nem engedje, hogy ő fegyverrel is meggátolja.

Nem tudni, gondolt-e rá a nagy politika, hogy Bosznia annexiója ellen Szerbia fog tiltakozni? Nem tudjuk, számolt-e a nagy politika azzal, hogy mi történjék akkor, ha Szerbia vétőt emel az annexió ellen? Nem tartjuk azonban valószínűnek, hogy az európai politika korifeusai közül bárki is skrupulizált volna azon, hogy mit szól hozzá Szerbia, ha Magyarország-Ausztria a megszállt török tartományokat anektálja. Most aztán baj van. Szerbia mindenképen meg van sértve. Belgrád utcáin demonstrál a nép. A radikális újságok népgyűléseket verbuválnak. Sürgetik, hogy Szerbia, ha kell, fegyverrel is gátolja meg Bosznia anektálását. Hirdetik, hogy ennek a kérdésnek érdekelnie kell minden igaz szerbet. Szóval Szerbia az annexió hírére úgy ágál, hogy eszünkbe juttatja a régi magyar közmondást, amely így szól: egér nem fér a lyukába, követ köt a farkára...

A közös kormány valószínűleg azért oly nyugodt, mert tudja, hogy a szombaton összeülő szkupstinának több józan esze lesz, mint a szerb újságoknak és kétszer is meggondolják a dolgot, mielőtt a Drinán átlépnének.

A bolgár függetlenségi proklamációt Törökország nem fogadja ugyan nyugodtan, de onnan nem érkeznek háborus hírek.

A mai nap eseményeiről a következőket jelenti tudósítónk:

Bosznia anektálása.

(Nemzetközi konferencia.)

Pétervárról jelentik: Oroszország Bosznia és Hercegovina bekebelezésének közvététele után azonnal nemzetközi konferenciának az összehívását fogja indítványozni a berlini szerződést aláírt hatalmaknál, avégből, hogy a konferencián a berlini szerződést egész terjedelmében revízióknak vessék alá.

Frankfurtból jelentik: A Frankf. Zsg. jelenti Pétervárról: Október 8-án orosz kormány-akta jelent meg, mely a hatalmakat a berlini szerződés revíziójára szólítja fel. A tartandó kongresszuson az orosz-török konfliktusok is szóba kerülnek.

Párisból jelentik: Megerősítik azt a hírt, hogy Franciaország és Olaszország a balkáni ügyek rendezésére kongresszus összehívását fogja indítványozni.

Konstantinápolyból jelentik: A Boszniára vonatkozó német lapí vélemények, amelyek Ausztria-Magyarország pártján vannak, az összes török körökre igen nagy hatással voltak.

Párisból jelentik: Ciemenceau miniszterelnök tegnap délután a külügyi, igazságügyi és pénzügyminiszterekkel tanácskozott.

Londonból jelentik: Lucien Wolff, a Daily Graphicban a közelebbiekot írja: Angolország, mielőtt az Ausztria Magyarország és Bulgária által teremtett új helyzetről tanácskoznád nemzetközi konferencián résztvevő, a berlini szerződés megváltoztatásáért, a melyek érdekelte sértik, Törökországtól elégséges kompenzációt fog követelni. Követelni fog egyúttal garanciákat a statusquo további megváltoztatása ellen. Az angol kormány nem hajlandó elnézni olyan cselekedeteket, amelyek törvénytelenek és nem védhetők. Anglia viszonya Ausztria-Magyarországhoz és Bulgariához, amelyek így cselekedtek, valószínűleg hosszú időre feszült lesz. A jelenlegi helyzet kissámithatatlan faktora Bulgária. Egy jövőbeni füstös világháborút idézhetne elő.

Londonból jelentik: A „Standard” mai vezércikkében érzelmi szempontból tárgyalja az anektációt Magyarországra való tekintettel. Az említett lap ezt írja: Angolországban mély szomorúsággal kell látnunk, hogy ilyen politikai a lovagias magyar nemzet beleszűrésével vagy elnézésével üsnek, amely nemzetnek szabadság iránti törekvései mindig oly rokonszenves visszhangot keltettek Angliában. Vajon elfelejtették-e a magyarok, hogy szabadságharcuk menekülő hősei Törökország saját biztonságának veszélyeztetésével védőszáncnyal alá voltak? A lap ezután patétikus panaszokban tör ki a magyarok hálátlanságáról.

(A király levelet.)

Konstantinápolyból jelentik: Pallavicini bégről osztrák-magyar nagykövet ma nyújtotta át a portának Magyarország-Ausztria jegyzékét, a melyben az 1879-iki konstantinápolyi egyenményt fölmondja és a portát arról értesíti, hogy a magyar-osztrák uralkodó szuverenitását kiterjeszti Boszniára és Hercegovinára azaz a céljal, hogy így alkotmányt adasson ennek a két tartománynak. Egyúttal arról értesíti a portát, hogy a berlini szerződésnek a novibarsági szandzsákra vonatkozó fölhatalmazásával tovább élni nem akarunk, mert nem tartjuk szükségesnek magyar-osztrák katonaság alkalmazását oly területen, ahol Törökország a szuveren és a hol az alkotmányos korszak helyreállta után a rendet kétségtelenül főnn fogja tudni tartani a török kormány. A jegyzék azt ajánlja a portának, hogy a boszniai mohamedán lakosság vallási fenhatósága dolgában barátságos tárgyalást kezdjen. A portának természetesen tudomása van már Magyarország-Ausztriának erről a lépéséről, de a hivatalos értesítés csak most történik.

Londoni távirat szerint Ferenc József király sajátkezü levelét tegnap Balmoralból megtáviratozták a külügyi hivatalnak. A levél nem szól annexióról, hanem csak azt tudatja, hogy Magyarország-Ausztria rendezni akarja az okkupált tartományokhoz való viszonyát, hogy a képviselői intézmény behozatalát megkönnyítse. Edward angol király válaszában arra fog utalni, hogy Magyarország-Ausztria eljárásával megsértette a berlini szerződést és hogy ennél fogva Anglia nem szentesítheti Bosznia annexióját.

Az annexiónak mai hivatalos közvététele az angol lapoknál a felháborodásnak még erősebb viharát támasztották, mint a múlt héten Bulgária függetlenségének proklamálása.

(Csak formáság.)

Párisból táviratozzák: Khevenmüller gróf magyar osztrák nagykövet a Figaro egyik munkatársának kijelentette, hogy az új rend csak diplomáciai formáság. A közjogi helyzet rendezése alkalmával a monarchia nem sértett egyetlen hatalmat sem. Sláv politikuskok szemrehányásokkal illették a kormányt, mert Boszniának még eddig nem adtak alkotmányt. Nem lett volna helyes dolog, hogy az uralkodó olyan embereknek adjon alkotmányt, akik névlegesen a szultán alattvalói maradnak.

(A trónbeszéd.)

Politikai körökben elterjedt hírek szerint a trónbeszéd, melyet holnap az uralkodó a delegációkhoz intéz, nemcsak azért lesz nevezetes, mert abban a király újból ünnepesen bejelenti az anneksziót, hanem mert a külpolitikai helyzetről szóló része legkevésbé sem lesz olyan optimisztikus, mint az eddigi években. A király konstataálni fogja, hogy nehéz kérdések lettek aktuálisakká. S éppen ezért hangoztatni fogja a hadsereg fejlesztésének sürgős szükségességét.

(Törvényjavaslat az anektálásról.)

A miniszterelnökökhöz intézett királyi kéziratok az 1880: VI. t.c. §§-ára való hivatkozással azt az utasítást foglalják magukban, hogy Bosznia és Hercegovina anektálásáról törvényjavaslatokat jegyezzenek be. Ebben a kérdésben az osztrák s a magyar miniszterelnök hosszabb idő óta tárgyalásokat folytatott s megállapodtak abban, hogy a két képviselőház elé megtelehősen megegyező tartalmu javaslatokat terjesszenek be. A főszlyt itt arra fektetik, hogy az annekszió csak akkor lesz törvényes és alkotmányosan befejezett, ha ahhoz a törvényhozások hozzájárulnak. A magyar javaslat már egészen kész s a miniszterelnök rövid időn belül a képviselőház elé terjeszti.

(Szerajevó ujjong.)

Szerajevóból jelentik: Ma reggel itt, valamint az összes kerületi és járási székhelyeken az ország nyelvén kiplakatirozták az annexióra vonatkozó proklamációt. Egyidejűleg fellobogozták a középületeket. A szerajevói polgármester délutáni két órára ünnepélyes ülésre hívta össze a községtanácsot. Este kivilágítják a várost. Emelkedett hangulat, teljes rend és nyugalom uralkodik a városban.

Szerajevóból táviratozzák: A lakosság az újsághírek következtében lázasan izgattott. Az utcák tömve vannak emberekkel. A katonatizedtek parancsot kaptak, hogy ma reggel nyolc órakor a hadtestparancsnokságnál jelentkezzenek.

Néhány nap óta az a hír terjedt el, hogy az osztrák-magyar hadsereget mozgósítják. Ezt még támogatta az a körülmény, hogy a tartalékosok közül többen behívót kaptak. Hivatalos forrásból most az a hír szivárog ki, hogy a mozgósításról illetékes helyen mit sem tudnak. E föreláthatólag a mozgósításra nem is lesz szükség, még részlegesen sem. Ami a behívásokat illeti, az a póttartalékosoknak szól, akiket minden évben ilyenkor székelt behíval.

Harcias hangulat Szerbiában.

Belgrádból táviratozzák: Az izgalom, amely három nap óta Szerbiában uralkodik, ma, amikor az annektálásról szóló proklamáció ismeretes lett, a tetőpontra hágott. Bármily hihetetlenül hangzik, mégis tény, hogy Szerbiában egész komolyan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy Magyarország-Ausztria ellen háborút indítanak, a Drinát átlélik és ezzel meggátolják Bosznia-Hercegovina annektálását.

Dél óta a lakosság csoportokba verődve áll az utcákon és izgatottan tárgyalja az eseményeket. Mindenütt magyar-osztrákellenes kiáltások hallatszanak és mindenütt követelik a kormánytól a háborút. Egyesek a tömeghez beszédeket intéznek, amelyekben azt mondják, hogy Szerbiának, még az esetben is, ha elvárják, kötelessége a háborút megindítani.

(Izgat a sajtó.)

A lapok külön kiadásokban támogatják a tömeg kívánságait és a magyar-osztrák monarchiát a leghevesebb támadásokkal illetik. Egyértelműleg követelik a háborút és reményüknek adnak kifejezést, hogy úgy Bosznia-Hercegovina, mint Horvát-Szlavonországok szerb lakossága, Montenegro és végül Törökország támogatni fogják őket. A montenegrói fejedelem, *Nikita*, hír szerint már meg is ígérte támogatását.

A lapok izgatásai következtében komoly zavargásoktól tartanak a Szerbiában élő magyar-osztrák honosok ellen. A lakosság elhatározta, hogy a magyar-osztrák kereskedőket és árukat bojkottálják. A vidék több városában tüntetések voltak Magyarország-Ausztria ellen és *Sabácon* megakarták támadni a magyar-osztrák kereskedelmi ügynökséget.

Az egyetemi hallgatók Belgrádban önkéntes csapatokat szerveznek. A diákok lóháton járják be a főváros utcáit és felszólítják a lakosságot, hogy sorakozzék az önkéntes csapatok zászlója alá. Több ezerezen már jelentkeztek is.

(Kormányintézkedések)

Nagy örömet okozott az az elterjedt hír, hogy Macedónia összes szerb vejvadáit felajánlották csapataikat. Azt is beszélték, hogy a szerb kormány a hadügyminiszternek a háború előkészítése céljából öt millió frankot bocsátott rendelkezésére s hogy az összes tartalékosokat és nyugalmazott tiszteket reaktiválni fogják. A kormány azonban ez ideig még nem foglalt nyíltan állást és nem igyekszik az izgatott lakosságot megnyugtani, hanem egyelőre csupán arra szorítkozik, hogy az összes nagyhatalmaknál tiltakozni fog az annexió ellen.

Szombatra van összehívva a szkupstina, amely határozni fog a végleges állásfoglalás ügyében. Attól lehet tartani, hogy a katonaság izgatott hangulata át fog esapni a szkupstinába. A legkomolyabb szerb politikai körökben is számolnak a háború lehetőségével.

Péter szerb király ma a trónörökösével együtt a hadgyakorlatokról visszaérkezett a fővárosba és a kormány összes tagjaival hosszú minisztertanácsot tartott. Hír szerint a kormány a legközelebbi órákban benyújtja lemondását és a nehéz helyzetre s a várható eseményekre való tekintettel a királyt kéri fogja, hogy

olyan kormányt nevezzen ki, amely az összes pártok vezéreiből alakul.

Bécsből táviratozzák: A belgrádi tüntetéseket nem tartják túlságosan komoly dolognak. Azt hiszik, még arra sem lesz szükség, hogy a belgrádi követünk figyelmeztesse a szerb kormányt, hogy teheze valamit a nép túlságos szenvedelmének korlátozására.

Londonból jelentik: *Graves* londoni szerb követ kijelentette az angol kormánynak, hogy a tartalékosok behívása a szabadságot katonák pótlása miatt vált szükségessé.

Bécsből táviratozzák: A *Vaterland* ma esti számában azt írja, hogy Bosznia-Hercegovina első oroszog helytartója *Zichy* János gróf lesz. Illetékes helyről nyert értesülés szerint ez a hír nem felel meg a valóságnak.

A független Bulgária.

(Bulgária nem mozgósít)

Londonból jelentik: A bolgár követség, melyre az ország minden részéből özönével érkeznek a gratulációk, megerősítik, hogy Bulgária nem mozgósít és Bulgária felfogása szerint a béke biztosítva van.

A török nagykövetség egy tagja kijelentette, hogy néhány napig semmi újat nem lehet várni. Ép olyan hirtelen, mint ahogyan most a helyzet megváltozott, éppen olyan meglepő lesz a legközelebbi fordulat is és épen olyan hirtelen fog a végleges megoldás is bekövetkezni.

Bukarestből jelentik: A sajtó általában nem gondol a háború lehetőségére. A félhivatalos *Volnta Nationala* reméli, hogy a bulgáriai események miatt nem fog háborúra kerülni a dolog, tekintettel arra a körülményre, hogy a tényleg fennálló állapot jogosra lett változtatva. Románia a jelenlegi körülmények között, midőn az 1878-ban Berlinben megállapított egyensúly meg lett változtatva, be fogja bizonyítani, hogy bölcs politikát tud követni és hogy főérdekeit megvédeni tudja.

Szófiából jelentik: A nyilvánosságban és a sajtóban a mai külföldi jelentések alapján láthatólag megnyugtatás észlelhető. Különösen pedig csökkentek az aggodalmak egy háború kitörésének lehetőségéről. Az eddigi katonai rendszabályokat fenntartják, ellenben mozgósítási rendszabályokat nem alkalmaznak. Bulgária függetlenségének proklamációjáról szóló notifikálást ma adták át az itteni török biztosnak és azt a kijelentést tartalmazza, hogy az utolsó török-bolgár differenciák a proklamációt szükségessé tették. Az itteni török biztos eddig nem kapta meg vissz hívtó levelét.

Londonból táviratozzák: Az itteni bolgár ügyvivőség megerősíti, hogy Bulgária nem mozgósít és hogy a bolgár államférfiak felfogása szerint a béke biztosítva van.

(Törökország tiltakozik.)

Konstantinápolyból táviratozzák: Arra a hírre, hogy Anglia nem veszi tudomásul Bulgária függetlenségi proklamációját, éjjelkor ifjutörökök vezetése alatt mintegy három ezer tüntető vonult angol, francia, görög és olasz zászlók alatt (s dalokat énekelve az illető követtségek elé Paraba vonult, hol lelkesült éljenzésekben örtek ki. Harcias beszédek hangzottak el. A tüntetésen a papság is erősen részt vett.

Konstantinápolyból jelentik: A bolgár proklamáció ellen a minisztertanácsban elhatározott tiltakozó jegyzéken még változtatásokat tettek és azt csak ma este küldik meg a török nagykövetségnek a

szignatarius hatalmaknak való közlés végett. A porta tisztviselői, az ifju-törökök és a sajtó vezéremberei állandóan sokkal inkább foglalkoznak a bolgár kiáltvánnyal, mint a boszniai kérdéssel.

Konstantinápolyból megbízható forrásból jelentik, hogy néhány hatalom azt ajánlotta Törökországnak, hogy *izenjen* háborút Bulgáriának.

(Török-bolgár háború?)

Konstantinápolyból jelentik: A szultán tegnap — hosszú évek óta először — meghívta *Fuad* basát, aki a meghívásra meg is jelent. *Fuad* a szultánnak valószínűleg a háborút fogja ajánlani. Görögország Törökországot katonai támogatásban fogja részesíteni.

Pétervári távirat szerint Oroszország a török-bolgár háború esetén ki fogja jelenteni teljes semlegességét.

Konstantinápolyból jelentik: Törökország és Bulgária között a diplomáciai összeköttetés megszűnt. Az összes felelős személyek között a nagyvezér az, aki legelső sorban akarja a háborút. *Kiamil basa* kijelentette, hogy a Bulgáriával való konfliktust csak fegyverrel lehet megoldani. Számos tiszt a háborút sürgeti, de általában háborús lelkesedésről szó sincsen.

Londonból táviratozzák: Az angol kormány Törökországnak azt a tanácsot adta, hogy a porta Bulgária ellen való minden háborús lépéstől tartózkodjék s a török minisztertanács tegnap ülésén elhatározta, hogy az angol kormány tanácsát elfogadja.

SPORT.

Az aradi löversenyek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7

A magyarországi löversenyeknek szinte befejezését jelenti az a hirdetés, amelyvel az urlovasok jelentik be az aradi versenyeket. A löversenyek mint eddig is, két napon át tartanak a Csála erdő mellett fekvő gyepen. Október 17-én és 18-án megelevenedik megint az *Andrássy* uttól a *Csála*erdőig terjedő vonal.

A gondosan összeállított programot, amelyet már egy ízben közöltünk, a verseny intézőségének a következőkben közli:

Versenyintézőség: *Károlyi Gyula* gróf elnök, az „Urlovasok szövetsége” képviselőiben, *Friebeiss Miklós*, *Purgly László* alelnökök, *Purgly János*, *Worafka Tivadar* lovag ezredes, *Zach Colbert* báránynagy. Bíró: *Urbán Iván*. Műsáló: *Porcia Lajos* gróf. Pályatorvos: *Viski Pál* dr. Titkár és pénztárnok: *Persa Péter*. Indító: *Urbán Péter*. Totalisátörvezető: *Dániel Endre*. Időmérő: *Lacray István*.

első nap, szombaton, október hó 17-én: I. Sofronyal díj. Sikverseny. Díj 1500 kor., távolság 2400 méter. II. Csála díj. Gátverseny. Díj 2000 kor., távolság 2800 méter. III. Asád 12. huszártisztek akadályversenye. Tiszteletdíjak. Távolság 4000 méter. IV. Híadó verseny. Sikverseny. Díj 1200 kor., távolság 1600 méter. V. Haderegli gátverseny. Díj 1400 kor., távolság 2400 méter. VI. Mácsai díj. Akadályverseny. Díj 1800 kor., távolság 4000 méter.

Második nap, vasárnap, október 18-án Kuricsi díj. Sikverseny. Díj 1800 kor., távolság 2200 méter. II. Haderegli akadályverseny. Díj 1500 kor., távolság 4000 méter. III. Híadó verseny. Sikverseny. Díj 1200 korona, távolság 1600 méter. IV. Flakker verseny. Díj 120 kor., távolság 2000 méter. V. Simándi nagy akadályverseny. Díj 2500 kor., távolság 4800 mé-

ter. VI. Altisztek gátversenye. Díj 100 kor., távolság 2400 méter.

Kedete délután 1 órakor. Helyárak: I. hely 4 korona, II. hely 1 korona, III. hely 50 fillér. Kellemelenségek elkerülése végett a belépőjegyek látható helyre teendők. Jegyek és programok előre válthatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében. Fedett tribün. Totalisateur. Buffet. Katonazené. Autobuss-közeledés. Indulási hely: városi kávéház Megállóhelyek: Földes gyógyszerár és Választó utca sarkán. Menetidő: személyenként 40 fillér, oda és vissza 60 fillér. — Indulási idő: déli 12 órától délután 2 lg 10 percenként.

Mi történt a Barabás-vacsorán?

Az ifjú képviselők meg a főhercegisasszonyok.

*

Hogy mi történt a Barabás-vacsorán? Hát sok olyan eseménye volt ennek a kedves, intim estélynek, amelyet csak óvatosan szabad elmondani, nehogy az ünnepentás jogtalan vádjával illessenek bennünket. Éppen ezért mindenképp azt írjuk meg amit veszély nélkül hozhatunk nyilvánosságra. Hát tegnap este Barabás Béla, Aradváros díszpolgára vacsorára invitálta meg a kartársát, Thaly Kálmánt, Arad őszfejű s mégis legfiatalabb díszpolgárát Magyaros vendégszeretettel fogadta a kurucok öreg írdoakját, akin kívül többek között még Nagy Sándor dr., Kovács Vince, Kádás Kálmán, Papp Elek s még többen megjelentek, pompás kedvben töltve el az időt a késő éjszaki órákig.

A publikum már tudja, hogy ilyen kedélyes vacsorákon mikben nincs hiány: vidámságban és — pohárköszöntőkben. Itt aztán elérkezettünk ahhoz a tárgyhöz, amelyről csak hangfogóval szabad beszélni, nehogy a jó, becsületes szándékot ünnepentásnak magyarázzák. Mert itten a fiatalabb függetlenségi honatyák nagyon is megbíráható eljárásáról, helyesebben: el nem járásáról kell szólnunk. Valaki fölpanaszolta a vacsorán, hogy az ifjabb függetlenségi képviselők szinte túntetőleg maradtak távol erről a hazafias, a hősek emlékének ébrentartása céljából tartani szokott ünnepegről.

Ezt a panaszos tósztot megelőzte Nagy Sándor politikai jellegű csevegése.

— Haj, baj, — kezdte Nagy Sándor — nagyon noslik ez a mi paraszt népünk Szörnyen pusztít közöttük a szocializmus. Ismerem Csanádmegyében egy dúsgazdag községi bírót, aki ezelőtt egész vagyont költött azért, hogy a függetlenségi párt jelölje győzőn mindenütt. És ez az ember egy pár hónappal ezelőtt — *socialista* lett.

— És még mindig gazdag ember? — kérdezte valaki.

— Most már egészen tönkre ment. Sokat blattozott az öreg.

— Hja, akkor nem is esőálom, hogy socialista lett.

Mi hihetetlenül rázta a fejét egy jól ismert aradi polgár, akinek az a tulajdonsága, hogy minden ünnepélyes alkalommal könnyben fűrészt meg a szemét. Most az egyszer azonban nem a szemét, hanem a torkát fűrésztötte meg. Poharat ragadott és imágyon szólt:

— Méltóságos Thaly Kálmán uram, szállék az uncham! Nekem, Arad egyszerű polgárának gyöngye a hangom és nem hallják meg odafönt a nagyságos képviselő urak. Arra kérem hát Méltóságodat, adja tudtakra odafönt a fiatalabb képviselőknak, hogy Arad polgársága nagy nehezeltéssel nagyon elítelve, mivelhogy a fiatalabb képviselők annyira komótosak, hogy ne mondjam: lasták és még ezen a gyászna-

pon is elkerülük Aradot, elkerülük a vértanúk elhagyott sírhalmát. Ne mondják azt, hogy nekik sok dolguk van. Az udvari bálakra öszönével mennek a fiatal urak, akik a főhercegisasszonyok legyezőtisével vélik kimeríteni e haza nép- iránt való kötelességüket.

Mondja meg Méltóságod azoknak az ifjú honatyáknak, hogy tanuljanak lelkesedni az öregebbektől: Thaly Kálmántól, Barabás Bélától, akik egyetlen hazafias ünnepről se hiányoznak. Ők folyton azon fáradoznak, hogy a népben a hazaszeretetet meleg érzését megtartsák s apólják. Elvégre szép, szép az udvari bálon a főhercegnővel való foglalatosság, de ezzel lehetne várni akkorig, *mikor a nőknek is lesz szavuk a választásokon.*

Hogy Thaly megviszi e az üzenetet, arról nem számolhatunk be.

A primadonna-detektív. Kállay Jolán az aradi rendőrségen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 7.

A rendőrség bűnügyi osztályának dallás tisztviselői ma délután három óra tájban mind a folyosón tartózkodtak. Sugtak-bugtak, nevetgéltek és jelentős pillantásokat váltottak egymással. Néhány percre lefűggesztették a munkát, mert olyasvalami nem mindennapi dolog történt a rendőrségen, ami miatt érdemes abba hagyni akár az utlevelek lebélyegzését, akár pedig Tóth Mari cselédleány szökési okának a tapintatos puhatozását.

A folyosókon parfüm illat terjedt el, ami a nagy esemény érékelhető kísérő körülménye gyanánt állapított meg a rendőrség atléta természetű tisztviselői által. Várakozó állásba helyeskedtek a bűnügyi osztály bejárata előtt s nagy kíváncsisággal lesték a történéndőket, közben pedig afelett vitakoztak, vajjon milyen parfümöt használ — Kállay Jolán?

Es ugyan nem tartoznék tulajdonképpen a szoroson vett tisztviselői kar teendői közé, mert ezt akármelyik detektív is megtudja állapítani anélkül, hogy Sherlock Holmes lenne.

Mint ahogy azonban az egész fent leírt szcenéria csak azért rendeződött, mert a bűnügyi osztályon tett látogatást az aradi Nemzeti színház primadonnája, azért érthető, ha a rendőrtisztek a ritka jelenség kísérő körülményével, a parfümmel is behatóan foglalkoztak. Ezt a rendőrvér, így kívánja.

Igenis Kállay Jolán ma délután a bűnügyi rendőrségen debütált. A szó szoros értelmében — *fellépett*. Teljesen új, eddig még sehol nem látott alakítást mutatott be. Elsőrangú sikere volt benne.

Kállay Jolán, mint detektív. Mint Sherlock, mint Nobody, mint Nick Carter, Kállay Jolán, aki a maga személyében kutatja ki a tolett-szobájának a tolvaját, aki ő maga hajta végre a letartóztatást és személyesen állítja elő a bűnügyi osztályon. Valóban érdemes arra, hogy az illetőségi ügyekben, a talált tárgyak nyilván tartásában elfáradt tisztviselők a szenzációs eseményt fenékiig élvezsék.

A kiltűnő szubrettet meglópták. A budoirjából eltűnt a legingerlebb csipke blúz. Amely valóságos költemény volt. Költemény, melynek sorai közt több volt elmondva, mint a szövegben. Az áttört drága csipkék többet sejtettek, mint amennyit elakartak. És ezt a kedves tolett darabot emelte el valaki szentségtörő kezekkel. Egész nyáron kedvetlen volt a primadonna. Nem talált vigaszt a divat legújabb alkotásaiban sem. Mert ez a csipke blúz sok

kedves pernek volt tanuja. Ezt viselte, mikor a színházi szűnet elején — déleuropai körutjára indult.

Ma a véletlen és a detektív talentum — e kettő együtt teszi a jó rendőrt — elsőbe hosta a régóta elveszettnek hitt drága csipkeblúz, még pedig a lehető legnagyobb nyilvánossággal.

Éppen egy blúz nézett meg egyik *Andrássy-téri* üzlet kirakatában, mikor egyszerre csak a kirakati tükörben megpillantja az ő tulajdon és keresve keresett csipke-remekét. Felakart sikolytani örömeiben, mert azt hitte, hogy végre megveheti legalább a mását az olya nyira megkedvelt ruhadarabnak. Gyorsan észbe kapott és kedvetlenül fordult el a kirakattól, mert hisz csak a tükör mutatta a blúz, amelyet a művész nő háta mögött megállott asszony viselt.

Amint azonban hátratekint, azt látja, hogy a sokat sejtető szoborömeket nem más hordozza, mint — a takari nője, akit még a nyáron elbocsátott szolgálatából.

— Azonnal a rendőrségre jön velem, mert ez a finom blúz az én tulajdonom. Ezt ellop-ták tőlem, ott igazolni fogja, hogy került magához.

A primadonna határozott fellépése azt árulta el, hogy nem tűr ellentmondást s gyors lépésekkel igyekezett a művész nő a rendőrség felé, nem engedve egy lépésre sem maga mellől a takarítónőt.

Török Lajos rendőrfogalmazó elé állította a foglyot, aki előtt J. Hona bevallotta, hogy a blúz a primadonna szobaleányától vásárolta. Mint ahogy a szobaleány ez idő szerint Budapesten tartózkodik, a rendőrség táviratilag kereste meg a fővárosi rendőrséget, hogy tartson nála háskutatást, mert még több értékes ruhadarab és f. h. érnemű ellopásával gyanúsítja őt Kállay Jolán.

Török rendőrfogalmazó hálás köszönetét fejezte ki a művész nőnek, a miért ily ügyesen és gyorsan vezette nyomta a rendőrséget.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház mősora:

Ceűtűrtők: Parasztbecsület, opera. Pajkos diákok, operett. (A bérlet.)

Péntek: Félistenek, színmű. Bemutató előadás. (B. bérlet.)

Szombat: Félistenek, színmű. (C. bérlet.)

* A Félsten premíerje. Nagy érdeklődés elől meg Gozdu Elek *Félsten* című színművének premíerjét. A próbák naponta soronnyal folynak s a színtársulat nagy ambícióval készülődik a bemutatás előadására. Gozdu Elek ma levelet intézett Szendrey Mihály színházgáthoz, amelyben bejelenté, hogy darabja pénteki premíerjén jelen lesz.

* Műsorváltozás. A holnapra hirdetett *Parasztbecsület és Pajkos diákok* előadása elmarad. A közönség köréből ugyanis az a panasz merült fel, hogy a *Hejreasszony* című énekes színművet A. bérletben még nem játszották. Az igazgatóság méltányolja a közönség kíváncsiságát és holnapra A. bérletben a *Hejreasszonyt* tüstie ki műsorra. A főszerepeket ezúttal is Kállay Jolán, Zsely Margit, Hunyady Polgár, Varnay, Lővegy, Ladiszlav és Faucy játszik.

* Jogállam. *Edvi Illés* K. rolynak, az országosan ismert nagy kriminalistának főszerepében, Baumgarten Nándor dr. egyetemi magántanár és Gyomai Zsigmond dr. ügyvédnek szerkesztésében hamar beült évfolyamában van a Jogállam, jog és államtudományoknak ez a kiváló revüje. Az októberi száma, a nemzetközi jogi egyesületnek Budapesten tar-

tott huszondötök konferenciája tiszteletére különösen gazdag tartalommal jelent meg. Kiemeljük ebből Apponyi Albert grófkörrektatásügyi miniszternek a saint-louisi nemzetközi tudományos kongresszuson 1904-ben Magyarország és Ausztria viszonyának jogi természetéről tartott előadását, amely itt jelenik meg először magyar nyelven. Nagy Ferenc dr. a magyar jogról közli értékes tanulmányt, míg *Edvi-Ilse* Károly a Kuria elhunyt elnökét, Oberschall Adelfot parentálja el. Azonkívül még számos alapvető jogi értekezés teszi változatossá az októberi szám bű tartalmát.

* Az Uránia új műsora. Lehetséges az *Uránia* színház új műsorából olyan képet kiválasztani, melyet a többi fölé lehetne helyezni. Mindegyik megérdemli, hogy a legnagyobb elragadtatás hangján emlékezzünk meg róluk. Egy mitológiai regé Xantippe, a hássártos asszony özanyját mutatja be olyan mesteri előadásban, mely szinte elbűnít varázsolja a műtősi kor minden hangulatát. Három bohózat, ugyanolyan dráma és látványosság nyújt ezenkívül szórakozást. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az aradi Uránia színház műsorainak kiválósága azt eredményezte, hogy nyolc vidéki nagy város rendszeresen az aradi műsört adja a közönségnek az aradi bemutatót követő napokban. A X-nyelpe című képről azt mondják, hogy a képhez maga az ólvas király, — aki szenvedélyes mosgófnyképbarát, — adta az ötletet.

HÁBORURÓL BESZÉLNEK.

Kis szenvedések.

A kávéházban a pincér szomorúan hozza a kávéját és rendre melléje teszi a lapokat, melyeken ökölnyi cimbetük vannak. És aztán mélabusan megáll.

— No mi baj? — kérdezzük.

— Jaj, kérem szépen, igen nagy a baj. Csak most két hére jöttem meg a nagygyakorlatokról és megint menni kell.

— Hová? Hadgyakorlatra?

— Nem. Még rosszabb. Háboruba kell menni. Vajon csakugyan lesz-e háború? Avagy hogyha nem is lesz háború, mozgósítunk és akkor is menni kell. Vajon melyiket mozgósítják: a temesvárit, vagy a budapestit?

— Tudom is én, Honnan tudjam. A pék többet tud, mint én, mert annak dolga lesz a kenyérsütésnél, ha háború lesz és még se tudja.

Egyelőre azonban a zsemlek kisebbekké válnak, mert hátha háború lesz és akkor fel kell emelni a sütemény árát, tehát ez emelés már kisebbített állapotban érje.

A hordárok katonásan szalutálnak az utcákon:

— Nagyságos ur, nem tetszik-e „beküldeni” valamit?

A frakkra gondol, mert ha háború lesz, csak a katonaruhára lesz szükség. Aztán, meg esetleg neki is be kell vonulnia, hát duplán szorgalmasodik, hogy majd hagyhasson egy kis pénzt itthon a feleségének.

Az ember hirtelen az adókönyvére gondol. Be kellene vinni az adót, mert a matt szekrények le vannak foglalva a most a háborúhoz pénz kell, tehát el fogják lovtatni. Azonban várjunk csak... Mit érnek nekik a háborúban a matt szekrényekkel? És aztán, hogyha már úgy is el kell menni, hát vigyük a szekrényeket, nekem úgy is mindegy, nem vihetem magammal se Boszniába, se Hercegovinába, még Törökországba sem, ahol valószínűleg a többi szekrényűséget is megszüntetik.

Az irodában megszólít a kollégám:

— Barátom, nekem huszonnégy óra alatt meg kell tudnom, lesz-e háború vagy nem lesz. Holnaputánra állapotom meg ideálommal, hogy megkérem

az apjától. De ha háború lesz, nem adja, tehát akkor inkább elhalasztom a leánykérést.

— Csak kérd meg, barátom. A háberut amugy se hirdetik ki addig és ha kihirdetik, akkor jövődélben apósod liferálni fog és nagyobb lesz a hozomány.

Tovább mentem. Odáon a lakást takarítatlanul, rendellenül találtam. A szakácsné többrendbeli Jézus Mária! kiáltással elszaladt megbeszélni a háberut az anokatestvérével, aki a gyárban dolgozik. A cseléd-leány ugyanezt tette a boltiszolga irányában. A szeszestől nem érkezett meg a szén, mert az első állomásnál egy kiszolgált őrmesterrel találkozott és megállították, hogy hallgassák, miképpen mondja el egy háborúnak mindenféle esmét-binját. Minthogy pedig az a háború, amit elbeszél, hosszadalmas volt, majdnem egy hónapig tartott, tehát elhajtattak a korcsmáig és ott folytatták. A bor fogyott, a történet kevésbé fogyott, de leginkább a szén fogyott.

Mit tehetünk? Felpakkoljuk őket és elmentünk a vendéglőbe ebédelni. A vendéglőben nagy láma volt és majdnem ugyanolyan nagy drágaság volt, bizonyosan a háború miatt. Azonban a gyermekeket nem vihettük a vendéglőbe, mert nem jöttek haza az iskolából. Étlapzárta után értesültünk róla, hogy a gyermekek háborúsdi játszottak a városiget mellett és visszavitték őket az iskolába, ahol büntetésből estig becsukva tartják őket.

Az asszonyt otthon hagytam és elmentem a cselédszerzőhöz szakácsnét és szolgálót fogadni. Tudni illik időközben nekik a házmesterrel szentelték, hogy nekik elmennek és csakis öreg házaspárhoz állanak be, ahol nincsenek kivéve a veszedelemnek, hogy az urat háboruba viszik és a nagysága bizonyosan széként lesz a busulás miatt és gyenge lesz a konyha pénz. Persze az asszony is elment a masamódhoz megsürgetni a kalapokat, mert hátha a háború miatt megváltozik a kalapdivat, anélkül, hogy ő ezeket legalább egyszer feltehetné volna.

E te a klubban addig kabaláztak a háborúval, addig mondogatták, hogy ilyen viszonyok közt ötre okvetlen be kell vágni, amíg minden ferintom oda-veszett. En váltig tiltakoztam és erősítettem, hogy a bevágást bízzuk a hadvezérekre, de senki sem hallgatott reám.

Szegényesen bandukoltam hazafelé éjszaka. Egy keresztutnál a mellékutcák között három marcona alak toppant elém.

— A jelszó? — kérdezi az egyik.

Odaadtam az órámat.

— Csekély hadi zsákmány! — folytatta a másik.

Levették a gyűrűmet, kiszakították a manzetta gombjaimat és lehúzták a cipőmet.

— Mehet! — szölt a vezérük.

És megtéve, kifosztva, mezitláb mentem a legközelebbi konfiss-állomásig. A konfiss azonban egyáltalában nem volt hajlandó hitelbe hazavinni. Gyalog szaladtam hát tovább. Egy fendőr utánam futott, nyakon fogott és magával hurokolt igazolás céljából. Hajnali három órákor érkeztem haza és becses nőm kijelentette, hogy minden szó, amit elmondtam, hazugság és hogy bizonyosan egész éjszaka lumpollam és hogy ő el fog válni.

A rendőr még az ő pártjára állott:

— Igaza van, kérem, nagysága. Mert ahol ez a nagyságos ur szaladt, ott én posztoltam és ahol én posztoltam, ott ki van zárva az éjszakai támadás. A nagyságos ur bizonyosan háborúsdi játszott valamelyik szeparében...

... Hát, kérem szépen, mindezek előrebocsátása után két indítványom van:

1. Ne legyen háború.

2. Vagy, ha lesz háború, csak akkor legyen, amikor már igazán lesz, de ne legyen már most, amikor még sehol sincs.

Járé.

HIREK.

Téli kultúra.

*

Arad, október 7.

Banállnak tetszik ez a cím, pedig ha egy kissé gondolkodni kezdünk: akár Aradon, akár az ország bármely városában, nálunk tényleg csak téli kultúráról lehet beszélni. Bónne van a magyar népnek a vérében, hogy a kellemes évszakot a szórakozásnak, a muatozásnak szenteli. Ilyenkor alszik, nyugszik nálunk a tudomány, a kultúra.

A téli kultúra, ami nálunk van, az sem az igazi. Többek csak meghallgatni, mit tekintenek nálunk kultúra fejlesztésnek. Ahogy az első hó lecsik, megéleknülnek a fölős számú körök, egyletek s egyik fölolvassóestély nyomon követi a másikat. Hát ez helyes; dicsérendő dolog. An ezek a fölolvassóestélyek egy jöttányival sem viszik előbbre a kultúrát. Miért? Mert X. vagy épen Y. bizonyos, esetleg nagy ritkán rövidre nyírott hajú irodalmárjai a köröknek, az egyleteknek ahelyett, hogy a praktikus életben mozognának, lehetetlen dolgokat találnak föl s adják be hallgatóiknak.

Mennyivel más lenne a körök, az egyletek élet, mennyivel inkább ragaszkodnának azok a tagok, ha becses, hasznos szépművészeti, irodalmi és tudományos kérdéseket, a közgazdaság körébe vágó ismertetéseket vinnének a fölolvassó asztalhoz. Mert bárhogyan takar-gassuk is tájékoztatásunkat s igyekszünk portálit kifelé és befelé egyaránt európai műveltségünket, keleti vérünk lusta mozgása folytán általános ismereteknek a híjjával vagyunk.

Apostolok lennének azok és missziót töltenének be, akik e háládatos föladata vállalkoznának. Hány és hány urlembert van olyan, aki röstell bevallani, hogy ezt vagy azt nem ért és mehhnyire hálának tudnának lenni az ilyenek, ha tájékozást nyernének anélkül, hogy ezzel csorba esnek azon közfelfogáson, hogy nekik: „európai műveltségű emberek.” A vesébe látva mondják ezt. Mert minden ember Magyarországon „anyag erejéhez mérten” óhajt tudományosan művelt embernek is látszani.

Banállnak tetszik ez a kijelentés is, pedig száraz tény: a fémaránynál fényesebb igazság. A gazdagnál gazdagabb, a szegény-nél szegényebb, de könyvtár mindenütt van máv. Részletre vagy középpénzen ott van Arany, Vambéry, Szekszpir, Csengeri, Tolstoj, Kossuth, a Lexikon stb. De vajjon mikor nyul hozzájuk az európai műveltségű magyar? Két esetben: ha beteg, vagy ha összeveszekedik a feleségével. Ekkor megszállja a tudomány, a művészet, az irodalom, a nemzetgazdaság, a közgazdaság iránti hajlandóság. Máskor azonban soha.

Tekintettel tehát arra, hogy az ilyen művelt emberek igen sokan vannak, de hál az istennek, ritkán betegek s szeretnek is békességben élni a feleségükkel, úgy kell őket megnyerni a tudás műveltségének, hogy a téli kultúrát kell egészséges fundamentumra építeni.

Aradon a társadalmi műveltség szokatlan nagyarányu fejlettsége kiválva kínálja ezt a fundamentumot s ha valahol, úgy itt nálunk lehet a téli kultúrát hasznosítani. Ezközökben, illetve építőkből is szeretőlt gazdagok vagyunk. Hivatott képviselői vannak itt a tudományak, a szépművészetnek, az irodalomnak, iparnak, kereskedelemnek, me-

sőgazdaságnak egyaránt. No kétség sem férhet ahhoz, hogyha ezen nemes művelőket az általános ismeretek terjesztésére felkeltjük, ne vállalják a szép és nemes missziót.

Nettentes, bántó és megszegénylő az, hogy pl. Egy Amerikából visszatért egyszerű munkás általános ismerete előtt esődot mond a leggazdagabb európai műveltségű, kitonult jótársasággal is. Ezen segitenünk kell addig, míg reá nem jönnek a tényleg európai műveltségű külföldiek, hogy a mi általános műveltségünk megakad niadjárt a saját díszes könyvtárunk első kötet könyvével.

Ha már csak a telet szenteljük igazán a kulturának, legalább akkor a téli kulturával haragjunk is magunkból valamit. Ismeretterjesztő előadásokat rendezzenek a körök és egyesületek s emelje ezeket hívóra a Kölesy-egyesület mozgalma, mellyel az elvontnak látszó tudományokat akarta gyakorlatiasan népszerűsíteni.

— **Thaly Kálmán elutazása.** Arad kiváló vendége, **Thaly Kálmán** ma délelben elutazott Aradról. A gyorsmotorral Battonyára utazott, ahol **Jusih Gyula** fogata várta és **Tornyára** vitte, ahol a házelnöknek lesz vendége. A délelőtt folyamán **Barabás Béla** társaságában látogatást tett **Kádas Kálmán** főjegyzőnél. Ezután megtekintette a tanácssteremben függő Aradot 1868-ban ábrázoló térképet, a melyet a kiváló történetíró rendkívül érdekes és értékes történelmi dokumentumnak mondott.

— **A román király állapota.** Bukarestből jelentik: a hivatalos lap büszkén közöl, amely a király egészségi állapotáról elterjedt riasztó híreket megcáfolja. A Röntgen-sugarakkal végzett vizsgálat megállapította, hogy nincs daganat. A király egészsége állandóan javulóban van. A király az utóbbi időben szüntelen dolgozott a miniszterekkel.

— **Megölték a görög trónörökösét?** Konstantinápolyból jelentik: Több hír érkezett ma ide, mely szerint ma délután **Konstantin** herceg görög trónörökösét a hadgyakorlatokon tizennégy törzsúrassal megölték. Az esemény részletei és megerősítése ez ideig nem érkeztek ide. A bécsi görög követségen a tragikus esetről semmit sem tudnak. Azt hiszi, hogy a Balkánon uralkodó zavar súlyosbitására kolportálják a tendenciózus hírt.

— **A spanyol király Lipcsében.** Lipcséből táviratozzák: Amidőn **Alfonz** spanyol király **János György** herceg kíséretében a II. lakatnyában lévő 18. utánuszred előtt megjelent, gróf **Vitzthum v. Eckstädt** alezredes üdvözölte az új csaraparancsnokot. Miután a király szemlét tartott az ezreden, a tisztül kaszárnyában díszlakoma volt. Este 8 órakor a király elutazott Bécsbe. A pályaudvaron köszönetet mondott **Dirich** főpolgármesternek a kitűnő fogadtatásért, amelyben Lipcse város részesítette.

— **Értekezlet a vasárnapi munkaszünet tárgyában.** Budapesti tudósítónk jelenti: Az ipari munkások vasárnapi és ünnepnapai szüneteléséről szóló törvényjavaslat tárgyában ma délelőtt tizenegy órakor a kereskedelemügyi miniszteriumban **Szterényi József** államtitkár elnökségével értekezlet volt, amelyen a kereskedelemügyi miniszteriumon kívül a földművelésügyi, belügyi és igazságügyi miniszteriumok is képviseltették magukat. Az értekezletet **Szterényi** államtitkár nyitotta meg hosszabb beszéddel, amelyben utalt a javaslat nagy szociálpolitikai fontosságára. A konferencia során minden

általános vita mellőzésével azonnal áttért a részletes tárgyalásra.

— **Darányi a máramarosszigeti áldozatoknak.** Budapesti tudósítónk jelenti: **Darányi Ignác** földművelésügyi miniszter a máramarosszigeti zsidó templomban történt katasztrófa áldozatainak táviratilag eszer korondi utalványozott ki.

— **Rooseveltet megvesztegették?** *New-yorkból* táviratozzák a berlini *Localanzeigernek*, hogy **Parker** bíró nyíltan megvádolta **Roosevelt** elnököt, hogy négy év előtt százezer dollárt fogadott el a *Standard Oil Company*tól s ezzel a pénzzel visszaéléseket követett el. Amerikában feszült izgatottsággal várják **Roosevelt** válaszát.

— **Nem lesz tömegsztrájk.** Budapesti tudósítónk jelenti: **Bokányi Dezső**, a szociáldemokrata párt egyik vezetője egy hírlapíró előtt ki jelentette, hogy politikai tömegsztrájkot a pártvezetőség nem fog proklamálni. A párt csak gyűlésezni és agitálni fog a plurális választói jog ellen, de ha a rendőrség a gyűlések megtartása elő akadályokat gördít, a leghevesebb ellentállásra fog társolni.

— **Tiszti távlevélgéverseny Budapest—Bécs között.** Fovárosi tudósítónk jelenti: Nagy nép-tömeg gyűlt össze ma délután a budai Vermezőn, hogy végignézzék, mint indulnak el a Budapest—bécsi távlevélgéversenyre benevezett tisztek. Két órakor délután automobilon és magánfogaton számos előkelőség, magasrangú katonai méltóság és a sportvilág több tagja érkezett a helyszínére. Három óra tizenöt perckor *hetvenkilenc versenyző indult utnak* Bécsig az ut körülbelül tizennyolc óra hosszát tart. A versenyzők között a beérkezés sorrendjében tizenkét díjat fognak kiosztani. Az első díjat a király ajándékozta, a másodikat **Ferenc Ferdinánd** trónörökös, a harmadikat **Ferenc Salvátor**, a negyediket **Frigyes** s az ötödikét **József** főherceg adományozta.

— **Ötven ezer ember pusztulása.** Londonból jelentik: I diadon oriasi arva katasztrófa következtében ötven ezer ember vesztette életét. **Heu darabad** város és sok falu eldőlött ronba az árada. Elpusztult egész vidékek termése, úgy, hogy a lakosság éhhalálnak néz elébe.

— **Az ozorai beszámoló.** **Ritkay** László tegnap Ozorán beszámolót akart tartani. A nép kövekkel és bokokkal felgyorogva várta a határban és **Rákayt**, valamint kíséretét nem engedte be a községbe, úgy, hogy vissza kellett fordulniok.

— **Földrengések.** Az ország keleti részéből számos helyről földrengést jeleltek. **Csikszeredán** a gyengébb falak mind megrepedeztek. **Kézdivásárhelyen** a képek leestek a falról. **Gyergyószentmiklóson** az ablakok betörték és a függő lámpák hibálóztak, több helyen pedig leestek. **Brasóban** is erős földrengés volt. **Sepsiszentgyörgyben** pedig három erős lökés volt érezhető. A színházban, ahol éppen előadás volt, nagy pánik támadt és a közönség jajveszékelve futott ki a szabadba. Bukarestből, Bécsből és Triestből jelentenek még kisebb kilengéseket.

— **Maté Ilona temetése.** Budapestről jelentik: A szerencsétlen **Maté Ionát** tegnap délelőtt temették el nagy csöndben a luteránus temetőben. A fiatal művész még utolsó percében is arra kérte a környezetét, hogy vélegénye mellé temessék. Min hogy **Gundel** luteránus, a leány pedig zsidó leány volt, ki kellett kérni mindkét felekezet papjainak engedélyét. Es megőrtent és tegnap délelőtt a zsidó szertartások elvégzése után **Maté Grünbat Ionát** a luteránus temetőbe vitték, ahol a **Gundel** család sírhelyében helyezték nyugalomra.

— **Kréta csatlakozik Görögországhoz.** Athénből táviratozzák: **Kaneai** jelentés szerint a krétaiak ma Görögországhoz való csatlakozásukat proklamálták.

— **A fiumei sikkasztás.** Fiuméből jelentik: A sikkasztó bankszaga kinyomozásával a rendőrség Ormai rendőrtisztviselőt bizta meg, ki Olaszországba utazott és Udinéből táviratilag jelentette a fiumei rendőrségnek, hogy a sikkasztó nyomában van, a gyanu szálai Velencébe vezetnek, odautasít.

— **Havazás Temes megyében.** *Lippáról* jelentik: Tegnap délelőtt a **Milova** község határában és azon túl elterülő hegyeken egy órán át havazott. A levegő lehült és a szél, mely állandóan fúj, még hidegebbé teszi a levegőt.

— **A mezőgazdasági szeszgyár.** Megírjuk, hogy a város az ipari szeszkontingensnél ért veszteségét egy városi gazdasági szeszgyár alapításával akarja elle-súlyozni. A gyáralapítási nédozatalnak tanulmányosására egy bizottságot küldött ki és kért fel a tanács. Ma kellett volna a bizottságnak első ülését tartania, de csak egy tag jelent meg és a tanácskozást el kellett halasztani. Ugy látszik, hogy a bizottsági ülések idejét nem a legszerencsésebben állapítják meg az elődők, mert már több ór megesett, hogy teljes részvételességgel találkoztak a tanács tagjai a bizottsági üléseken. A törvényhatóság tagjaitól sem kívánható, hogy kenyérkeresetre szánt idejük nagyrészt a város házában töltseék.

— **Öngyilkos szerelmes.** Magyarkanisáról jelentik: **Gocsi Rózsa** 16 éves kereskedelmi iskolai tanuló a napokan **Szegedről** elűnt, mert egy fiatal urleányba volt szerelmes, öngyilkosságot követett el. Holttestét tegnap fogták ki Magyarkanisán a **Tiszából**. Az öngyilkos fiatal ember atyját, ki **Battaszéken** jómódu kereskedő, táviratilag értesítették az esetről. Holttestét haza szállítják.

— **A sertéstelepek kihelyezése.** Ma délelőtt tíz órára voltak összehívva a erd-költek **Lóca** Rózsa gazdasági tanácsos hivatalos helyiségebe, hogy az **Uvárváron** lévő és a tér szabályozása következtében kihelyezendő sertéstelepek ügyében elmondják kívánalmaikat, véleményeiket. Az értekezleten senki sem jelent meg. **Lóca** Rózsa ma adta be a tanács-hoz intézett javaslatát, amelyben azt kéri, hogy a telepeke a **Gelvény** dűshe helyezze át a tanács.

— **Tombola a Központiban.** Ma csüörtökön este a Központi színház tenkertjében tombolaestély lesz. Főnyeremény: *egy velencei dísz-tűkőr*.

— **Perzsa szőnyegek.** Perzsa szőnyeg rak-táram Szabadsg tér 10. szám alatt megvált. **Schwarz Zsigmond.** 8198.

— **Likör aromák kitűnő likőrök és élmintására;** — háslag — **Vojtek és Weiszlál.** 191

● A kiváló bér- és kímélőes gyógyterápia ●

SALVATOR

veve a helygyógyászati, kószvényűl, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

● Kapható a helygyógyászati intézetben vagy a Bonyhádi Kórházban ●

Salvator-terápia Választási Budapest, V. Budapesti körút 6.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. — Budapest, október 7.

Amerika 1-el olcsóbb. Változtatlan áruk.

Ar áruk 50 milonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Busa áprilisra	11.94—11.95	11.98—11.94
Busa októberre	11.74—11.75	11.69—11.70
Zab októberre	8.10—8.11	8.06—8.07
Rész októberre	9.58—9.59	9.52—9.53
Tengeri májusra	7.43—7.44	7.42—7.43
Rész áprilisra	9.96—9.97	9.93—9.94
Zab áprilisra	8.53—8.53	8.49—8.50

Zárlat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 625.25
Magyar hitelrészvény 749.—

Szamarköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsio használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A SCOTT-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerré teszik, sőt tápereje is elsőrangú. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség. 5816

Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

IDEGENEK ARADON.

— Október 7

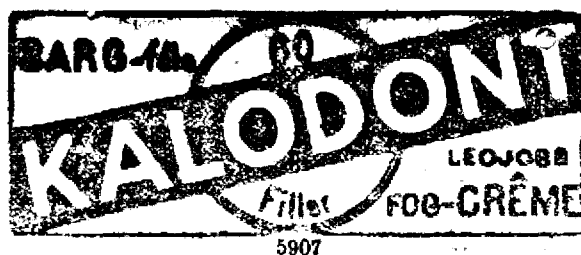
Fehér Kereszt szálloda Prei Erzsébet magánzó. — Bócsa. — Rosenvatter Ignác utazó Bécs. — Láng János utazó Lipcse. — Müller Károly hírlápiró Arad. — Ifj. Illés Sándor kereskedő Nagyszalonta. — Fritz Mór utazó Budapest. — Müller Ferenc jegyző Ujpest. — Roth Bertalan kereskedő Besztercebánya. — Mach Rezső utazó Budapest. — Sleyer Károly utazó Budapest. — Damián János Bécs. — Rónai Gábor utazó Budapest. — Kovács Ignác utazó Budapest. — Frank János utazó Szeged. — Grozo Gyula kereskedő Temeskubin. — Nagy Samu utazó Budapest. — Pellák Ignác kereskedő Budapest. — Weisz József kereskedő Budapest. — Zintz Ede utazó Budapest. — Gerő Ernő utazó Budapest. — Weingartner Jenő Károly utazó Budapest. — Gyulay Vilmos utazó Budapest. — Singer Géza ékszerész Budapest. — Sparger Jakab utazó Budapest. — Demeter Andor kárbeszélő Budapest. — Csepregi Jenő utazó Budapest. — Gál Lipót kereskedő Fászet. — Greif Emil utazó Budapest. — Samarjay Sándor huszárezádos Szeged. — Grosz Bertalan utazó Budapest. — Hermann Ernő földbirtokos Magyarenyed.

Központi szálloda. Schubert Ármán utazó Budapest. — Török Adolf utazó Budapest. — Váczai József joghallgató Budapest. — Puviesanyi Elek műegyetemi hallgató Budapest. — Pogány Pál hivatalnok Budapest. — Irsay József dr. a'sóárpácsi ev. ref. lelkész orsz. képvis. Budapest. — Schül Henrik kereskedő Marosvásárhely. — Roth Zsigmond hivatalnok Budapest. — Dézsi Bálint földbirtokos Kézdivásárhely. — Thassy Lajos orvostanhallgató Budapest. — Zajacek Sándor technikus Budapest. — Frekot István joghallgató Budapest. — Kovács Emil utazó Budapest. — Szemes Mór hivatalnok Budapest. — Hausner István utazó Budapest. — Rodzsi Sándor utazó Budapest. — Freidmann Izeó utazó Budapest. — Nagy Zoltán utazó Sarkad. — Meisel Gyula utazó Budapest. — Horváth Ignác utazó Budapest. — Mayer Vilmos utazó Budapest. — Kollán Henrik gazdatiszt Borossebes. — Schwartz Ernő utazó Budapest. — Gyene Ignác utazó Budapest. — Bács János birtokos Hátszeg. — Hirsch Ignác kereskedő Hátszeg. — Ligeti Béla utazó Szeged.

Vass szálloda Salamon Gyula dr. kir. fogalmazó Temesvár. — Ferenczi József utazó Budapest. — Henrik Béla kereskedő Brassó. — Kohn Adolf utazó Gurahone. — Altmann Tódor kereskedő Románosécsé.

Pannónia szálloda. Bányai Mihály gyógyszerész Nagyzerind. — Frank Viktor g. k. lelkész Alesuth. — Barabás Sándor tanító Temesvár. — Horváth Árpád dr. orvos Szentmárton. — Szil'er Mór munkavezető Diakova. — Leitner Károly villanyos Edecs. — Reich Dezső tanító Nagybecskö. — Marsi István

gazdálkodó Kunágota. — Rác Gyula könyvelő Arad. — Rund N. gyárvezető Boroajenő. — Klein Adolf kereskedő Pécska

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképészeket, akiknek va amely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny képes nagy naptárában való reprodukálás céljából.

Usszes vidéki levelezőinknek Sziveskedjenek a községükben található miadennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Sziveskedjenek ezenkívül a községi előjáróság névsorát az ottani pénzüzetek tisztikarát, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakezelő nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

NEMZETI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi október hó 8-án:

A) bérlet

A) bérlet.

Helyreasszony.

Énekes népszimfő 3 felvonásban. Irta: Kada Elek.

S Z E M É L Y E K:

Ali, pasa	Mártonfi R.	Pethő Miklós	Hunyady J.
Angyal Fábán	Keller J.	Karáné	Kállay Jolán.
Szűcs Péter	Várnai Jenő.	Deli diák	Falady K.
Kató, leánya	Zalay Margit.	Varga diák	Ladiszlay J.
Böszén Tamás	Polkár S.	Hajdár	Kulcsár L.
Csipár diák	Delly Lajos.	Igó lókupec	Leóvey Leo.

Kendete este 7 óra fél órákor.

URANIA SZINHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Uj műsor.

Uj műsor.

Műsor 1908. október hó 8-án csütörtökön:

1. Fantazmagia. Látványosság. — 2. Mikor a költő a tálat. Böhözat. — 3. Egy anya büne. Dráma. — 4. Rongyszédők zsúrja. Kacagató. — 5. A fehér öltöny. Megható. — 6. Ami az élethez köt életkép. — 7. Éljen a szabadság. Böhözat. — 8. Nautippe. Mitológiai rege.

Minden előadás alatt katonaszere játézik. — **Csokrássza**

As előadásokra básmikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

NYILTER.

Bitorkodom az igen tisztelt hölgyközönség, úgy vevőim becses tudomására hozni, vonatkozással tett hirdetésemre, hogy budapesti, bécsi, párisi utazásomból visszaérkeztem és kérem a beszerzett áruk és divat megtekintése végett divattermet meglátogatni.

Tisztelettel:

Lázár Cz. divat-üzlete.

Tamás Gézáné.

Eladó hordók

olcsó áron 3218

Eötvös-utca 9.

Állandó jó kereset.

Szab. építési anyag elárúsítása céljából Arad vármegye területére képviselő kerestetik. 3230

Némi tőke vagy jó kezes és száraz raktárhelyiség szükséges.

Cím a kiadóhivatalban.

Ajánlok kitünő minőségű, magas hőfoku **keczka kokszot**

380 koronáért.

Kitünő minőségű, magas hőfoku valódi porosz szalon **kőszentet**

370 koronáért.

100 métermázsánként Arad állomásig szállitva. 3058

Pollák Vilmos

Arad, Andrassy-tér 24.

Telefon: 254. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy **Aradon, Petőfi-utca 13. szám alatt** egy a mai kor igényeinek megfelelő

fiuk és leányok részére

szalónt

nyitottam.

Bécsben és Budapesten töltött hoszasabb tanulmányaim folytán módomban van, hogy a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

kiváló tisztelttel

Deutsch Samuné

Petőfi-utca 13. sz. 3207

Legújabb

angol öltöny szövetek, ugyszintén felöltő szövetek megérkeztek, amelyek

legolcsóbban beszerezhetők

a kizárólagos posztógyári raktárban

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. sz.

Seiler Bertalan

paszmányos és gombkötő üzlete
Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

**Zsinor,
gomb,
bojtok
és rojtok**

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, mérei szerint készíttetnek. — Minden esetben a leggyorsabb munkát a leggyorsabbban készít. 888

Hartmann János

Aradon, Kazinczi-utca 11. sz. alatt.

Tekeasztal, dákók, golyók és különlegességi kávéház berendezési cikkek készítése

műhelye.

Szakképzettségemet a párisi legelső és legnagyobb gyárban szereztem. Tekeasztalok behuzását a legújabb saját szisztémám szerint behuzok ragasztás nélkül, a melyeken a golyók ugrása elő nem fordulhat. Meghívásra bárhova a vidékre is elmegyek, saját szöveteimmel.

Műhelyből kikerült árukért, különösen a dákók egyenességéért egy teljes évig jótállok.

Ismét eladóknak nagy árengedmény.

Használt golyókat veszek és eserélek. Gyors és pontos kiszolgálásért: kezkeskedem.

Saját francia gyártmány szerint készült dákók óriási választékban 2 k.-tól 100 kor.-ig. Régi ócska tekeasztalokat újjáalakítok s becserélek.

Nagy raktár kész billiárdokban! Olcsón kapható legújabb fordítható Elipsis Billiárd. 741

27599—1908. szám.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az 1908. évre elkészített nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója után pótdadó kivetési lajstrom f. évi október hó 5-től a város adóügyi osztályánál 8 napi közszemlélésre van kitéve.

Erről az adóköteleseket azzal értesítjük, hogy netáni felszólalásait, és pedig:

a) azon adózók, kik az illető kivetési lajstromban tárgyalt adóval már a múlt évben voltak megróva, a lajstrom kitételének napját.

b) azon adózók, kik a kivetési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovatnak meg, adótartozásukat az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a városi tanácsnál előterjeszthetik.

Arad, 1908. évi október hó 2-án.

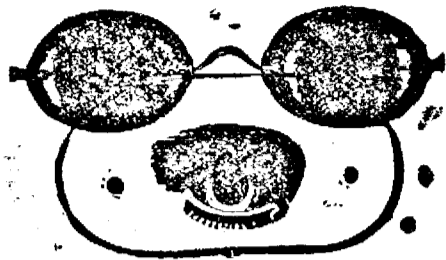
A városi tanács.

Elsőrendű látszerész üzlet

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrásy-Már és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látszereseket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekeréskés csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2429

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan! Örökké tart!

Tégla, Cserép

legjobb minőségben állandóan raktáron 757

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementgyárban

Mikalának.

Telefon 5—15.

Városi iroda: Erzsébet-körút 37., I. em.

Legideálisabb szer az arcz és kéz bőrének ápolására az

„Fizor“

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszárakban és gyógyszer-áru üzletekben.

Főelárulító hely: 1518

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyszár nagykereskedő araknál Aradon.

Kapható Hegedüs Gyula Üzletében.

Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

Telefon 644. sz.

Alapított 1889. évben.

Várhol László

ári- és női cipész

Arad, Weitzer János-utca 2. sz.

(Miszorita-palota a laknyitokelával szemben.)

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 18 év óta fennálló jó hírnevem örvendő cipész-üzletemre. A bekövetkező téli idényre beszereszem mindennemű bőrkülönlegességeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbellit készítek mindennemű legyvernemhez a legjobb kivitelben előírás szerint. Az egyenruházati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Visszamaradi cipők előnyös árban kaphatók. Rendelések 24 óra alatt eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel

641

Várhol László

Hair Regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés meg szűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 271

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

17601—1908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium 61369—II/89. sz. alatt kelt intézvényével jóváhagyott 12657—884. sz. szabályrendelete alapján azon ház és telektulajdonosokat, kiknek házuk előtt a járda kövezet, vagy asfalt burkolattal ellátva nincsen, felhívom telkeik előtt a gyalogjárót folyó évi november hó 30-ig terjedő idő alatt 1 1/2 méter, az ennél keskenyebb járdákat pedig egész szélességben és 15 cm. vastagságban homok réteggel akként látassék el, hogy a víz lefolyó árok vagy folyóka felé 5 centiméternyi eséssel birjon.

Köteles továbbá háztelek tulajdonos a gyalogjárók mellett elvonnuló vízlevezető árkot telke és háza utca vonalának hosszában a városi mérnöki hivatal által előírt utasítás és méret szerint kiásatni és azt tisztán tartani, nemkülönböztében köteles ezen vízlevezető árkokon keresztül a kocsibejáratnál hidat építeni s azt folyton jó karban tartani.

Kik ezen rendelkezésnek eleget nem tesznek, 4—50 koronáig terjedő pénzbírsággal büntetnek és ezen büntetésen felül az elmulasztott munka az illető költségére hivatalból fog eszközöltetni.

Tekintve, hogy a Maros vizállása ez idő szerint igen kicsiny, ajánlom, hogy a homok szükségletét az erre utaltak a nagyobb vizállás beállta előtt szerezzék be, mert azon szokásos védekezés, hogy a homokolás a magas vizállás miatt nem eszközölhető, figyelembe vétetni nem fog.

Arad, 1908. évi szeptember hó 23. án.

Sarlot,
főkapitány.

4675—1908. kh. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának 5694—150—1902. sz. alatt kelt jogerős határozata alapján, tekintettel a lényegesen megkisebbedett vásári területre figyelemzettem a mézes-bábos iparosokat, hogy a Szabadság- és Andrásy-téren, valamint a József főherceg uton az eddigi szokásos nagy terjedelmű ponyva sátraikat többé fel nem állíthatják, hanem ezen sátrak helyett csakis legfeljebb 3 méter szélességű deszka vagy favázás ponyvasátraikat használhatnak.

Arad, 1908. évi szeptember hó 23-án.

Sarlot,
főkapitány.

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura
jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

4104—1908. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város igazoló választmánya által összeállított 1909. évi legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok és pótagok névjegyzékét az 1886. évi XX. t.-c. 28. §-a értelmében 1908. évi szeptember 28-tól kezdődő és 1908. évi október 12-ig bezárólag terjedő 15 napi időtartamra Aradon, a városháza I. emeletén levő hivatalomban közszemlére kiteszem azzal, hogy jogukban áll az érdekelteknek a közszemlére kitétel ideje alatt a hivatalos órák alatt azt betekinteni és Arad sz. kir. város bíráli választmányához, az ellen ugyancsak folyó évi szeptember 28-tól október 12-ig terjedő időben felebbezéssel élhetnek. A felebbezések hivatalomban nyújtandók be.

Arad, 1908. szeptember 26.

Varjassy,
polgármester.

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

ismerettség híján

háztartásra,
nevelőre,
üzelvességre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vincsellésre,
kertészre.kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodászolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

bútorát,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

szüneteket vételei vagy bérbevétel céljából keresi.

AKI

mely állást betölteni kíván legbiztosabban érveit, ha az

ARADI KÖZLŐNY
kis hirdetései

rovatait használja.

Lakás.

Nagyon elegáns uri lakás, mely áll: 4 szoba, konyha, elő-, fürdő- és cselédszobából, minden mellék helyiségből, villanyvilágítással, évi 475 forint bérért november elsejére kiadó. Bővebbet Winternitz Jenő blouse áruházában Szabadság-tér. 3228

Elegánsan butorozott

utcai szoba kiadó. 3232

Irodai gyakornok

kerestetik helybeli fűszer nagykereskedésbe. Ajánlatok „fiatalember” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 3227

Jókarban levő

malomgarnitúra hálószoba berendezés eladó. 3233

Üzleti könyvek:

strazák, másoló-könyvek stb. legnagyobb választékban. Irodai kellemek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. 3161

Egy jó forgalmu,

régen fenálló vendéglő a város közepén más vállalat, miatt eladó. Cím a kiadó hivatalban. 3101

Főtéren három szobás

utcai lakás mellék helyiségekkel kiadó. Bővebb e lap kiadójában, (csanádi palota) megtudható. 3235

Városi bunda eladó.

Cím Mayer szücsmester, Salac-utca. 3234

Jó irással bíró gyakornok

irodában felvétetik. Nemess Géza, terménykereskedő, Arad. 3231

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

Modern lakás,

4 szoba, hálófülke, fürdő szoba, konyha kamara és egyéb kényelmes mellék helyiséggel kiadó nov. 1-re. Batthyány u. 23. I. em. 3196

Jó forgalmu

fűszer, vas, rövid és üvegáru üzlet, csanádmegyei nagyközségben, főtéren, elköltözés végett eladó, kevés tőkével átvehető. Cím a kiadóhivatalban. 3215

Oszli blouse album,

a legújabb eredeti szabásmunkákkal, dus tartalommal 1-50 fillérért hapható Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-utca. 201

Egy teljesen új piano

jutányos áron eladó Neuman Antal zongorakészítőnél, József főherceg-ut 6. szám. 2959

Meidinger kályha részek

beszerezhetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 3191

Kereskedő segéd,

keresztény, kerestetik azonnali belépésre vidéki fogyasztási szövetkezethez. Románul is kell tudnia. Cím a kiadóhivatalban. 3225

Sok pénzt

kereshetnek ügyes üzletszerzők. Bővebbet a kiadóban.

28688—1908.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségének 1909. évre vonatkozó költség-előirányzatát, úgy a város tisztii nyugdíj alapjának 1909. évi költség-előirányzatát a tanács és a hármás bizottságnak üléséről felvett jegyzőkönyveket, valamint a bevétel és kiadás tételeit felvilágosító mellékleteket folyó évi október hó 5-től 19-ig bezárólag a főszámvevő hivatalos helyiségében 15 napi közzemlére kitesszük.

Szabadságában áll azokat minden adózó polgárnak megtekinteni. Netáni észrevételek írásban teendők meg. Az észrevételek az október hóban tartandó rendes havi közgyűlés előtt legalább öt nappal a tanácshoz nyújtandók be.

Arad, 1908. évi október hó 3.

A városi tanács.

MESÉS
SZÉPSÉGGyönyörű fehér
tiszta arczbörtel lehet érni a világhírű Hajós-
féleARADI
IBOLYA-CREM

használatát által.

Ara egy tégelynek I korona.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Lábizzadás,

kéz- és hónaljizzadás

ellen páratlan jó hatású és
legújabb találmányu szer a

PEPPÓ

egy párszori ecseteléssel,
különösen nyáron az oly
kellemetlen izzadást azonnal
megszünteti.

Ara egy üvegenek I korona.

Kapható a készítőnél:

241

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszer-tárában

Arad, Andrásy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszer-tár, illatszerüzlet és drogeriában.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Részt takarék-tűzhelyeket, sir és folyosó kerítések, épület-vasalások, görredőnyök csapellenzők, vas-ágyak, kerít székrek, padok, asztalok tömör vasból, valamint minde szakmába vágó munkák a legolcsóbbi áron mellett.

Épület szállítására vasakozarak kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan szállítottnak. 1503
Nagy választék szírvetés mintákból természetesen nagyszámban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fiu

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbőre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcbőr ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedül használat után eltávolított kitéseket, pattanásokat, szepkeket, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege” nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rongja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készítette:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ára I korona.

231